

Τ. Ε. Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ : Σ. Τ. Ε. Γ.

ΤΜΗΜΑ: ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑΚΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

« ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ »

Η ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ:

ΣΒΕΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΓΩΝΑ

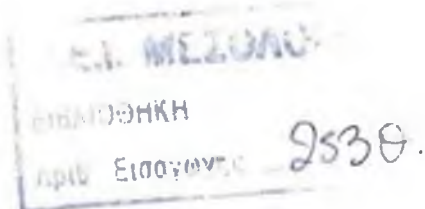
ΟΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ:

ΜΠΛΕΚΟΣ-ΜΑΝΤΖΑΝΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

ΣΚΑΡΜΟΥΤΣΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:

Φ.ΤΣΙΦΟΠΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ

Ο θεσμός των γεωργικών συνεταιρισμών αναπτύχθηκε στην κεντρική και Δυτική Ευρώπη κατά τον 19^ο αιώνα, υπήρξε δε αρχικώς τρόπος άμυνας των οικονομικά πιο αδύνατων γεωργών κατά των σοβαρών οικονομικών κρίσεων, οι οποίες έπληξαν τη γεωργία και ήταν το αποτέλεσμα της μετάβασης στον άκρατο οικονομικό φιλελευθερισμό. Ο συνασπισμός των οικονομικώς αδυνάτων υπήρξε ο μόνος τρόπος αντιμετώπισης της οικονομικής τους εξαθλίωσης, εφ' όσον το κράτος, κατά τις υπάρχουσες αντιλήψεις, δεν επιτρεπόταν να επεμβαίνει ενεργώς στην οικονομική ζωή των πολιτών.

Ο συνεταιρισμός θα μπορούσαμε να πούμε, πως είναι δημιούργημα κάποιας ανάγκης. Αλλά δεν είναι μόνο η εκμετάλλευση που δημιουργεί τον συνεταιρισμό.

Είναι και η ανάγκη για εξέλιξη, για άνοδο των μικρομεσαίων παραγωγών. Με τον συνεταιρισμό αποκτούν οι μικρομεσαίοι παραγωγοί (σε όλους τους κλάδους) τις δυνατότητες που έχουν οι μεγάλοι παραγωγοί(τεχνικά μέσα, μηχανισμούς προμήθειας πρώτων υλών και διάθεσης των προϊόντων τους, οικονομικά μέσα κ.λ.π.) ώστε να μπορούν και αυτοί να στέκονται σαν αξιόλογες οικονομικές μονάδες, να μην διατρέχουν τον κίνδυνο της στασιμότητας και του αφανισμού.

Αυτό πρέπει να το τονίσουμε ιδιαίτερα, γιατί ανεβάζει τον συνεταιρισμό, από το χαράκωμα της άμυνας των αδύναμων σε εργαστήριο προόδου, των λαϊκών δυνάμεων, οικονομικής και κοινωνικής.

Στην Ελλάδα οι συνεταιρισμοί εμφανίζονται μετά το 1900. Υπήρξαν και πριν από αυτή τη χρονολογία διάφορες μορφές συνεταιριστικών οργανώσεων του Ελληνικού λαού, όταν ακόμα η χώρα βρισκόταν κάτω από τον Τουρκικό ζυγό, όπως για παράδειγμα ο συνεταιρισμός Αμπελακίων, οι ναυτικές συντροφίες των νησιών κ.τ.λ.

Τα παραπάνω υπήρξαν μεμονωμένα φαινόμενα συνεργατισμού, που είχαν περισσότερο τον χαρακτήρα της συντεχνίας παρά του συνεταιρισμού, υπό τη σημερινή έννοια.

Η καθυστέρηση της εμφάνισης των συνεταιρισμών στην Ελλάδα, οφείλεται στις συνθήκες που επικρατούσαν κατά την εποχή εκείνη στη χώρα, οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και πολιτιστικές.

Από τα πρώτα όμως χρόνια του 20^{ου} αιώνα οι συνθήκες άλλαξαν. Η επανάσταση στο Γουδί το 1909 μετέβαλλε την πολιτική κατάσταση, περιόρισε τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη των συνεταιρισμών. Ο λαός ακολουθεί την επανάσταση γιατί ελπίζει στην οικονομική του αποκατάσταση. Οι στρατιωτικοί όμως δεν μπόρεσαν να λύσουν το Θεσσαλικό ζήτημα, που ήταν η απαλλοτρίωση των τσιφλικιών.

Τα πρώτα βήματα του γεωργικού συνεργατισμού στη χώρα μας υπήρξαν αργά αλλά σταθερά. Από το 1900 όταν ιδρύθηκε ο πρώτος συνεταιρισμός στον Αλμυρό Θεσσαλίας, μέχρι το 1915, ψηφίστηκε και τέθηκε σε ισχύ ο νόμος 602 «περί συνεταιρισμών» και ιδρύθηκε μικρός αριθμός συνεταιρισμών.

Μέχρι την εποχή, αυτή δεν μπορούμε να μιλάμε για κάποια ουσιαστική αγροτική πολιτική τη στιγμή που δεν υπήρχαν ακόμα ελεύθεροι –αγρότες καλλιεργητές. Ούτε για αγροτική πίστη μπορεί να μιλήσει κανείς.

Η Εθνική Τράπεζα από την ίδρυσή της (1843) δεν χορηγούσε στους αγρότες δάνεια επειδή δεν ήταν φερέγγυοι.

Αλλά και μετά το 1861 που υποχρεώθηκε από τον Όθωνα να δανειοδοτεί και τους αγρότες, οι ιστορικοί την χαρακτηρίζουν ως τον πιο σκληρό δανειοδότη.

Από το 1915 και μετά η ανάπτυξη του γεωργικού συνεργατισμού επιταχύνθηκε. Ώθηση γι' αυτό έδωσε η επέκταση των συνόρων της χώρας, αλλά και η ανάγκη συνεργασίας και αυτοβοήθειας των εισελθέντων στην Ελλάδα, προσφύγων μετά τη Μικρασιατική καταστροφή το 1922.

Χαρακτηριστικά αναφέρεται, ότι ο αριθμός των γεωργικών συνεταιρισμών από 150 το 1915, αυξήθηκε σε 5800 μέχρι το 1930.η αύξηση των συνεταιρισμών δεν προήλθε μόνο με πρωτοβουλία των γεωργών, αλλά οφείλεται και στην προσπάθεια του κράτους, να αυξήσει τη συνεταιριστική κίνηση.

Ειδικότερα το κράτος υποχρέωσε την Εθνική Τράπεζα, η οποία ασκούσε αγροτική πίστη, να παρέχει σημαντικές πιστώσεις προς τη γεωργία μέσω των γεωργικών συνεταιρισμών.

Το γεγονός αυτό υπήρξε πράγματι το σπουδαιότερο «κίνητρο» ιδρύσεως συνεταιρισμών οι οποίοι δεν είχαν κανένα κοινό με τους συνεταιρισμούς του γήσιου κινήματος της Ευρώπης.

Ο τρόπος ιδρύσεως των συνεταιρισμών, η περιορισμένη δραστηριότητα και έλλειψη οργανωτικής συγκρότησης αυτών, υπήρξαν οι βασικές αδυναμίες του γεωργικού συνεργατισμού, κατά τα πρώτα του βήματα, εξακολουθούν δε αυτά να υπάρχουν ακόμα και σήμερα.

Το 1929 ιδρύθηκε Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδας (Α.Τ.Ε.) που στο ιδρυτικό της ονομάστηκε «σπίτι του αγρότη».

Το πώς εξελίχθηκε κατόπιν αυτό είναι άλλο θέμα .Γεγονός είναι ότι πάνω της στηρίχθηκε όλη η χρηματοδότηση της γεωργίας μέχρι σήμερα, αφού οι γεωργικοί πιστωτικοί συνεταιρισμοί, έμειναν στον τομέα αυτό στείροι.

Η υπηρεσία συνεταιρισμών της Α.Τ.Ε. συνέβαλε βέβαια, κατά κάποιο τρόπο, στην ανάπτυξη του γεωργικού συνεργατισμού, αλλά η κηδεμονία των γεωργικών συνεταιρισμών από τις υπηρεσίες της Α.Τ.Ε. και κυρίως η άσκηση από αυτή βασικών λειτουργιών και δραστηριοτήτων, που συνέπιπταν με τις αρμοδιότητες των συνεταιρισμών, αποτέλεσε σημαντικό περιοριστικό παράγοντα για την ανάπτυξη υγιούς γεωργικού συνεργατισμού στην Ελλάδα.

Στο μεταξύ μεσολάβησε ο Β΄ παγκόσμιος πόλεμος και έτσι φτάσαμε στη μεταπολεμική περίοδο, που αποτελεί πλέον πρόσφατη ιστορία. Η

αγροτική πολιτική στη χώρα μας έχει να αντιμετωπίσει σοβαρά προβλήματα κατά την περίοδο αυτή.

Στη δεκαετία 1950 ιδρύθηκε Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α.) για μια πιο σοβαρή αντιμετώπιση των προβλημάτων των γεωργών από τις καιρικές συνθήκες και άλλες αντιξοότητες.

Αν και με πολλά προβλήματα και κενά στην αρχή και αργότερα, ο Ο.Γ.Α. στάθηκε μέχρι στιγμής ένας καλός συμπαραστάτης του αγρότη. Μετά τον πόλεμο η αλματώδης πρόοδος της τεχνολογίας δημιουργεί μεγάλη ανισότητα μεταξύ χωριού και πόλης. Η ανεργία στην ύπαιθρο εξαναγκάζει τους αγρότες σε φυγή. Η αστυφιλία είναι το αποτέλεσμα της φυγής αυτής.

Ο μικρός αγροτικός κλήρος δυσκολεύεται μέχρι σήμερα να προσαρμοστεί προς τις απαιτήσεις των διεθνών συναλλαγών και η αγροτική πολιτική αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα για την ανεύρεση των κατάλληλων μέτρων.

Επίσης στην περίοδο αυτή η έλλειψη υποδομής για τη συμμετοχή των αγροτών και στα στάδια μετά την παραγωγή δεν επιτρέπει την αύξηση του εισοδήματός τους.

Εκεί που παρουσιάστηκαν πολλά κενά και σοβαρά λάθη της αγροτικής πολιτικής είναι ο τομέας του συνεργατισμού, πάνω στον οποίο καλείται σήμερα η γεωργία να στηριχθεί.

Ακόμα, μια σειρά από παρόμοια προβλήματα φθάνουν μέχρι τις μέρες μας, τα οποία θα αναπτυχθούν παρακάτω.

ΠΗΓΗ: Βασίλη Δ. Αντωνίου «Η Ελληνική Γεωργία» ΑΘΗΝΑ 1989.

ΠΗΓΗ: Γεωργίου Ν. Σουκιανάκη «Γεωργική Συνεταιριστική Πολιτική και Γεωργική Ανάπτυξη» ΑΘΗΝΑΙ 1975. σελ. 11

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

1.Η ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΤΗΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη φορά, η γεωργία είναι οργανικά δεμένη με τους άλλους κλάδους οικονομικής παραγωγής. Παίρνοντας τη μορφή μιας καλά οργανωμένης επιχείρησης, βρίσκεται σε στενή σχέση και εξάρτηση με όλους τους κλάδους της σύγχρονης οικονομίας.

Η σχέση αυτή στηρίζεται στα ακόλουθα σημεία :

- Η γεωργία έχει σαν βασική αποστολή την παραγωγή αγαθών που είναι βασικά απαραίτητα για τη διαβίωση των ανθρώπων. Εξασφαλίζοντας τα αγαθά αυτά για το σύνολο του πληθυσμού κάθε χώρας, δίνει τη δυνατότητα σε ένα μεγάλο τμήμα του οικονομικά ενεργά πληθυσμού, να ασχοληθεί με την ανάπτυξη άλλων κλάδων οικονομικής παραγωγής.
- Η γεωργία αποτελεί το βασικό αγοραστικό κοινό και σε μερικές περιπτώσεις τον μοναδικό πελάτη για πολλούς άλλους κλάδους οικονομικής παραγωγής. Οι βιομηχανίες γεωργικών εργαλείων και μηχανημάτων, οι βιομηχανίες γεωργικών ειδών και εφοδίων, όπως είναι τα λιπάσματα, τα φυτοφάρμακα, οι βιομηχανοποιημένες ζωοτροφές κ.λ.π. εργάζονται για την κάλυψη αποκλειστικά των αναγκών της σύγχρονης γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής.

ΠΗΓΗ: Ευσταθίου Ζάχαρη «Γεωργική και Συνεταιριστική Οικονομία », ΑΘΗΝΑ 1987 , σελ. 12.

- Η διακίνηση και εμπορία των γεωργικών προϊόντων αποτελεί το βασικό αντικείμενο ενός μεγάλου μέρους του σύγχρονου εμπορίου, ενώ πολλά βιομηχανικά προϊόντα, είδη ενδυμασίας μέχρι τα διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης, συγκαταλέγουν στο αγοραστικό τους κοινό και τον αγροτικό μας πληθυσμό.
- Η ανάπτυξη της βιομηχανίας επεξεργασίας και μεταποίησης πολλών γεωργικών προϊόντων έλυσε το πρόβλημα της απορροφήσεως των πλεονασμάτων της γεωργικής παραγωγής και της παραγωγικής αξιοποίησεως των γεωργικών μας προϊόντων με τεράστιες οφειλές για τη γεωργία και την όλη μας οικονομία.
- Η παραγωγική ανάπτυξη της γεωργίας στην προσπάθεια οργανώσεώς της σε βάσεις καθαρά οικονομικές, έδωσε τη δυνατότητα σε μεγάλο αριθμό οικονομικά ενεργών ατόμων, να ασχοληθούν με την παροχή υπηρεσιών προς τον τομέα της γεωργικής παραγωγής. Η δημιουργία ειδικών φορέων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της πρωτογενούς παραγωγής, η οργάνωση της γεωργικής έρευνας και της γεωργικής εκπαίδευσέως αποτελούν ορισμένους από τους σχετικούς τομείς παροχής υπηρεσιών στη γεωργία.

Μέσα από αυτή τη σύνδεση της γεωργίας με τους άλλους κλάδους οικονομικής παραγωγής φαίνεται η θέση της γεωργίας μας σήμερα στο σύνολο της εθνικής μας οικονομίας.

2.ΦΑΣΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η σημερινή τεχνολογικά αναπτυγμένη γεωργία που αποτελεί για τις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες έναν ιδιαίτερα σημαντικό κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, πέρασε από πολλά στάδια για να φθάσει από την πρώτη εμφάνισή της στον πλανήτη μας στη σημερινή μορφή της.

Τα στάδια αυτά αποτελούν την προοδευτική εξέλιξή της, από την πρώτη της πρωτόγονη από κάθε άποψη μορφή στη γνωστή μας σημερινή.

Με βάση την τεχνική και την τεχνολογία που η γεωργία χρησιμοποίησε και χρησιμοποιεί στην παραγωγική της διαδικασία, διακρίνουμε τρεις μεγάλους περιόδους, τρεις φάσεις στην όλη εξέλιξή της.

1^η ΦΑΣΗ: Η ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Η φάση αυτή καλύπτει την περίοδο από την πρώτη εμφάνιση της γεωργίας στην ανθρώπινη ζωή μέχρι την περίοδο που άρχισαν να σημειώνονται στην γεωργική παραγωγή διάφορες τεχνολογικές βελτιώσεις.

Η περίοδος αυτή διακρίνεται από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Οι μόνοι παραγωγικοί συντελεστές που χρησιμοποιούνται στην γεωργική παραγωγή είναι το έδαφος και η εργασία. Ο γεωργός καλλιεργεί τις διαθέσιμες εκτάσεις αρχικά μόνος του και αργότερα χρησιμοποιώντας και τα ζώα εργασίας. Η απόδοση των προσπαθειών του εξαρτάται από τη γονιμότητα των εκτάσεων που καλλιεργεί και τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν.
- Το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού ασχολείται με τη γεωργική παραγωγή, στην προσπάθεια για την εξασφάλιση προϊόντων οπωσδήποτε απαραίτητων για την επιβίωσή του.

- Η γεωργική παραγωγή αποβλέπει σχεδόν αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο, στην κάλυψη των αναγκών του παραγωγού και της οικογένειάς του σε είδη διατροφής ή άλλα γεωργικά, ή κτηνοτροφικά είδη πρώτης ανάγκης.
- Η παραγωγικότητα των δύο βασικών συντελεστών, του εδάφους και της εργασίας, που χρησιμοποιούνται την περίοδο αυτή, είναι πολύ χαμηλή και εξαρτάται κυρίως από τη γονιμότητα των καλλιεργούμενων εκτάσεων και από τις κλιματολογικές συνθήκες της κάθε περιοχής.
- Η υποτυπώδης έστω εξέλιξη της τεχνολογίας εξοπλίζει τον παραγωγό με ορισμένα βασικά καλλιεργητικά εργαλεία, αλλά αυτά δεν είναι αρκετά για να επιφέρουν αξιόλογη αλλαγή στην παραγωγική διαδικασία που ακολουθεί. Οι εμπειρίες επίσης, που με την πάροδο του χρόνου αποκτά ο παραγωγός και που με την πάροδο των αιώνων μεταδίδονται από γενεά σε γενεά, βελτιώνουν σε κάποιο βαθμό τις παραγωγικές του εργασίες και εξασφαλίζουν μια μικρή σχετικά αύξηση της παραγωγικότητας των συντελεστών της παραγωγής που χρησιμοποιεί. Δ μπορούν όμως οι πρωτόγονες τεχνολογικές εξελίξεις και εμπειρίες να συντελέσουν σε ριζική αλλαγή της μορφής της γεωργικής παραγωγής.
- Σε κάθε περιοχή επικρατεί κυρίως ένα βασικό γεωργικό προϊόν που ευδοκμεί στις συνθήκες της περιοχής και καλύπτει τις βασικές ανάγκες σε θερμίδες, όπως σιτάρι, ρύζι κ.α.

- Απόλυτη σχεδόν στασιμότητα καλύπτει την όλη γεωργική ανάπτυξη και η γεωργία διατηρεί μια καθαρά παραδοσιακή μορφή. Δεν μπορεί βέβαια να υποστηριχθεί ότι αυτή η μορφή της γεωργικής παραγωγής, σ' αυτή τη φάση της εξέλιξης της γεωργίας, ανήκει μονάχα στο πολύ απώτερο παρελθόν, γιατί δεν είναι ίσως σπάνιο το φαινόμενο να βρίσκεται σ' αυτή τη φάση ακόμα και σήμερα η γεωργία σε ορισμένες εντελώς υπανάπτυχτες χώρες.

Και είναι γνωστό ότι δεν είναι λίγες οι περιοχές όπου η ανθρώπινη και ζωική εργασία, αποτελούν την κύρια μορφή του συντελεστή εργασία στην γεωργική παραγωγή.

Δεν είναι λίγες ούτε οι περιπτώσεις που το έδαφος μαζί με την εργασία αποτελούν τους μόνους σχεδόν παραγωγικούς συντελεστές, όπως δεν είναι και λίγες οι σύγχρονες χώρες, ιδιαίτερα εκείνες του τρίτου κόσμου, όπου επικρατεί η κλειστή λεγόμενη οικονομία και το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ασχολείται με την πρωτογενή παραγωγή.

Και δυστυχώς δεν είναι επίσης λίγες οι περιοχές του πλανήτη μας, όπου η μικρή γεωργική παραγωγή, σε συνδυασμό και με άλλες δυσμενής τοπικές συνθήκες, δεν κατορθώνει να καλύψει ούτε τις βασικές ανάγκες διατροφής.

2^η ΦΑΣΗ: Η ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΤΗΣ **ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ**

Η ανάπτυξη και η εξέλιξη της τεχνολογίας, που επηρέασε τόσο πολύ από την αρχή και εξακολουθεί να επηρεάζει κάθε πλευρά της ανθρώπινης ζωής, δεν είναι δυνατό να αφήσει ανεπηρέαστη και την εξέλιξη της γεωργίας.

Ήδη από τις πρώτες της, τις πιο απλές και πρωτόγονες μορφές, αυτή η τεχνολογία άρχισε να επηρεάζει τη γεωργική παραγωγή.

Αν θεωρήσουμε, όπως και στην πραγματικότητα είναι, ένα σταθμό στην εξέλιξη της τεχνολογίας, την ανακάλυψη, την χρήση μετάλλων, η κατασκευή των πρώτων γεωργικών εργαλείων αποτέλεσε το βήμα για κάποια βελτίωση των συνθηκών εργασίας του παραγωγού. Η ανακάλυψη βέβαια πολύ αργότερα του ατμού και των μηχανών που οδήγησε στη γνωστή, όπως λέγεται, επανάσταση, ήταν επόμενο να επιφέρει και στην γεωργία ριζικές αλλαγές.

Η προοδευτική ανάπτυξη της βιομηχανίας στη συνέχεια, μαζί με την εξέλιξη των φυσικών επιστημών, δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για μια γενικότερη και πολύ ευρύτερη αλλαγή στην όλη διαδικασία της γεωργικής παραγωγής.

Φθάνουμε λοιπόν στην δεύτερη φάση της γεωργικής ανάπτυξης, που διακρίνεται από τα ακόλουθα κύρια χαρακτηριστικά:

- Ευρύνεται όλο και περισσότερο η συμμετοχή της τεχνολογίας στη γεωργική παραγωγή. Έτσι η ανθρώπινη και ζωική εργασία αντικαθιστάται με την εργασία των μηχανών, πράγμα που μειώνει σημαντικά το κόστος των παραγόμενων προϊόντων.
- Με την αντικατάσταση της ανθρώπινης εργασίας με εκείνη των μηχανών, μειώνεται όλο και περισσότερο το ποσοστό του πληθυσμού που ασχολείται με την γεωργική παραγωγή.

- Αυξάνεται η παραγωγικότητα των βασικών συντελεστών της παραγωγής, πράγμα που επιφέρει όχι μονάχα αύξηση του όγκου της γεωργικής παραγωγής, αλλά και μείωση του κόστους παραγωγής.
- Στην παραγωγική διαδικασία αρχίζει να συμμετέχει με ολοένα αυξανόμενο ρυθμό και το κεφάλαιο ως παραγωγικός συντελεστής.
- Η γεωργική παραγωγή εμπλουτίζεται με πολύτιμα εφόδια και υλικά, όπως τα λιπάσματα, τα φυτοφάρμακα κ.α. τα οποία συντελούν στην ακόμα μεγαλύτερη αύξηση της παραγωγής αλλά και στην μείωση του κόστους των παραγόμενων προϊόντων.
- Η παραγωγή γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων δεν αποβλέπει μόνο στην κάλυψη αναγκών του παραγωγού και των μελών της οικογένειάς του σε γεωργικά προϊόντα. Αποβλέπει επίσης και στη διάθεση της παραγωγής στην αγορά σε όσο γίνεται μεγαλύτερο μέρος της.
- Η γεωργική παραγωγή έχει ως αντικείμενο την καλλιέργεια ενός ευρύτερου αριθμού καλλιεργούμενων φυτών ή την καλλιέργεια φυτών που το αυξημένο εισόδημα των καταναλωτών εξασφαλίζει την απορρόφησή τους σε τιμές ικανοποιητικές για τον παραγωγό.
- Η γεωργική παραγωγή ξεφεύγει πια από τη μορφή της κλειστής οικονομίας και αρχίζει να παίρνει μορφή επιχειρηματική.

- Οι τεχνολογικές βελτιώσεις εφαρμόζονται στην γεωργική παραγωγή με ολοένα αυξανόμενο ρυθμό, με αποτέλεσμα την αύξηση σε σημαντικό βαθμό της παραγωγής αγροτικών προϊόντων.

Τέτοιες βελτιώσεις είναι:

1. Αυτές που αποβλέπουν στην αύξηση της παραγωγικότητας των καλλιεργούμενων εδαφών, με την εκτέλεση εγγειοβελτιωτικών έργων, ιδιαίτερα αρδευτικών, για την αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων.
2. Αυτές που αποβλέπουν στην αύξηση της αποδόσεως των καλλιεργούμενων φυτών με την χρήση χημικών λιπασμάτων και την δημιουργία νέων περισσότερο αποδοτικών ποικιλιών και καλλιεργούμενων φυτών.
3. Αυτές που αποβλέπουν στην προστασία των καλλιεργειών από επικίνδυνους εχθρούς και ασθένειες με την χρήση φυτοφαρμάκων για την προστασία αναμενόμενης παραγωγής.

- Ο ευρύτερος αριθμός των καλλιεργούμενων φυτών, καθώς και των εκτρεφόμενων ζώων, διαφοροποιεί το τελικό οικονομικό αποτέλεσμα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, αλλά αξιοποιεί καλύτερα την διαθέσιμη ανθρώπινη εργασία με την κατανομή σε μεγαλύτερη χρονική διάρκεια της απαιτούμενης εργασίας.
- Η γεωργική εκμετάλλευση συμμετέχει ενεργότερα στην αγορά και επηρεάζει περισσότερο τους άλλους

κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, τόσο με την από μέρους της προμήθεια διαφόρων ειδών, προϊόντων των άλλων κλάδων, π.χ. λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων, ζωοτροφών, εργαλείων, μηχανημάτων, κ .α .για τις δικές τις ανάγκες αλλά και με τη διάθεση στην αγορά του συνόλου των προϊόντων της.

- Ο παραγωγός παύει να είναι πια ο απλός εργάτης που προσφέρει μόνο τη μυική του δύναμη στη γεωργική παραγωγή. Αναγκάζεται να ενημερωθεί ευρύτερα στα θέματα της γεωργικής παραγωγής και να χρησιμοποιεί σε σημαντικό βαθμό τη σκέψη και το μυαλό του στην όλη παραγωγική δραστηριότητά του.

Θα μπορούσαμε γενικότερα να πούμε ότι χαρακτηρίζεται η φάση αυτή της γεωργικής ανάπτυξης ως φάση εκμηχάνισης της γεωργικής παραγωγής. Βέβαια η αυτοκατανάλωση δεν παύει, να αντιπροσωπεύει σημαντικό ποσοστό της συνολικής παραγωγής της γεωργικής εκμετάλλευσης.

3^η ΦΑΣΗ: Η ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ **ΕΞΕΛΙΓΜΕΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ**

Η φάση αυτή αφορά την σύγχρονη εξελιγμένη μορφή της γεωργικής παραγωγής η οποία παρουσιάζεται στην τελειότερη μορφή της στις περισσότερο αναπτυγμένες οικονομικά σύγχρονες χώρες.

- Ευρύτατη είναι η αντικατάσταση της εργασίας με το κεφάλαιο ,υπό μορφή κατάλληλων γεωργικών μηχανημάτων ή άλλου σχετικού εξοπλισμού. Παρουσιάζεται δηλαδή ολοένα και περισσότερη εκμηχάνιση της γεωργικής παραγωγής.
- Μειώνεται όλο και περισσότερο η απαιτούμενη ανθρώπινη εργασία, ιδιαίτερα με τη μορφή μυικής δύναμης, και αυξάνει όλο και περισσότερο η συμμετοχή του ανθρώπινου παράγοντα με τη μορφή των κατάλληλων γνώσεων και των οργανωτικών ικανοτήτων για την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των διαθέσιμων συντελεστών της παραγωγής με την αύξηση, στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό ,της παραγωγικότητάς τους.
- Αυξάνεται όλο και περισσότερο ο ρόλος της χημικής και βιολογικής έρευνας, με την βελτίωση των καλλιεργούμενων φυτών ή των εκτρεφόμενων ζώων και την αύξηση της παραγωγής.
- Μειώνεται ακόμα περισσότερο ο αριθμός των ατόμων που ασχολούνται με τη γεωργική παραγωγή. Παράλληλα μειώνεται και η σημασία που έχει ο γεωργικός τομέας στο σύνολο της οικονομίας, ενώ αναπτύσσονται άλλοι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας.

- Προχωρεί όλο και περισσότερο οι εξειδίκευση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε ορισμένες καλλιέργειες ή σε ομάδες καλλιεργειών, πράγμα που οδηγεί σε καλύτερο τελικό αποτέλεσμα με την εξειδίκευση των παραγωγών στις συγκεκριμένες αυτές καλλιέργειες.
- Το σύνολο σχεδόν της γεωργικής παραγωγής προορίζεται για την αγορά και ο παραγωγός προμηθεύεται από αυτή ότι του είναι απαραίτητο για τη συντήρησή του και για την κάλυψη όλων των αναγκών του, ενώ παράλληλα διαθέτει από τα χρήματα που εισπράττει όσα χρειάζονται για την προμήθεια των απαραίτητων παραγωγικών μέσων για την εκμετάλλευσή του. Έτσι η γεωργική παραγωγή είναι απόλυτα εκχρηματισμένη.
- Η γεωργική παραγωγή παίρνει μια καθαρά επιχειρηματική μορφή και οργανώνεται σαν μια καθαρή σύγχρονη οικονομική επιχείρηση.
- Απόλυτη είναι η εξέλιξη της γεωργίας σε ένα εντελώς σύγχρονο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας που συνεργάζεται στενά και αποδοτικά με άλλους κλάδους, τόσο για την προμήθεια των απαιτούμενων παραγωγικών μέσων όσο και για την διάθεση των προϊόντων της.

Η τρίτη φάση είναι εκείνη που διανύει σήμερα η γεωργία στις περισσότερο αναπτυγμένες οικονομικά χώρες. Σ' αυτήν αποβλέπουν και

έντονα επιδιώκουν οι χώρες που βρίσκονται ακόμα στην πορεία της οικονομικής τους αναπτύξεως.

Στο σύνολο των χωρών του κόσμου είναι φυσικά δυνατό να συναντήσει κανένας και τις τρεις φάσεις της γεωργικής ανάπτυξης με το ρυθμό που οι διάφορες χώρες μετακινούνται από την πρώτη στην δεύτερη και τρίτη φάση, αναπτύσσεται και εξελίσσεται αντίστοιχα η γεωργία.

ΠΗΓΗ: Γεωργίου Ν. Συκιανάκη « Γεωργική Συνεταιριστική Πολιτική και Γεωργική Ανάπτυξη » ΑΘΗΝΑΙ 1975, σελ. 15.

ΠΗΓΗ: Ευσταθίου Ζάχαρη « Γεωργική και Συνεταιριστική οικονομία », Αθήνα 1987, σελ. 174.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Η μεταπολεμική ανάπτυξη της Ελληνικής γεωργίας (φυτικής παραγωγής) μπορεί, γενικά, να διακριθεί σε δύο περιόδους.

Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1960 σημειώθηκε κυρίως εντατική ανάπτυξη, δηλαδή η αύξηση του όγκου της παραγωγής οφειλόταν περισσότερο στην αύξηση της καλλιεργούμενης γης.

Μετά το 1965 μπορούμε πλέον να μιλήσουμε για εντατική ανάπτυξη, γιατί η αύξηση του όγκου της παραγωγής οφειλόταν στη βελτίωση των μεθόδων και των μέσων που χρησιμοποιήθηκαν στη γεωργία και οδήγησαν στην αύξηση των στρεμματικών αποδόσεων. Οι τελευταίες, πάντως, εξακολουθούν να είναι αρκετά μικρές με διεθνή κριτήρια.

Σε σχέση με τις στρεμματικές αποδόσεις η πρόοδος της Ελληνικής γεωργίας φαίνεται στους ακόλουθους πίνακες:

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑΣ

ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΝΔΡΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΗΤΙΜΗ (τόνοι)	ΑΚΑΘ. ΑΞΙΑ (δρχ/κιλό) ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (σε χιλ. δρχ.)	
1961	8.443.906	207.000	1,33	275.310
1962	9.004.113	213.065	1,85	394.170
1963	10.169.315	203.644	1,83	372.669
1964	11.984.827	295.996	1,34	396.635
1965	11.981.000	297.331	1,63	484.650
1966	11.966.514	379.268	1,69	640.963
1967	12.223.193	190.330	1,55	295.012 *
1968	13.079.301	330.384	1,46	482.361

1969	13.211.246435.113	1,60	696.181
1970	13.592.226394.339	1,72	678.263
1971	14.402.965362.203	2,09	757.004
1972	14.618.102399.000	1,98	790.020
1973	14.419.555392.700	2,34	918.918
1974	14.460.687505.000	2,72	1.373.600
1975	14.695.469474.000	2,46	1.166.040
1976	14.907.405499.000	3,40	1.696.600
1977	14.589.820429.000	3,41	1.462.890
1978	14.864.540480.000	5,84	2.803.200
1979	14.825.302313.450	11,32	3.548.254 *
1980	15.227.664507.400	13,51	6.854.974
1981	15.419.852726.320	10,78	7.829.730
1982	15.612.040738.700	11,36	8.391.632
1983	15.603.242690.722	15,94	11.010.109
1984	15.951.389775.544	17,77	13.781.417
1985	16.261.804554.200	22,53	12.486.126
1986	16.793.954881.100	27,56	24.283.116
1987	16.916.787461.320	26,56	12.252.659 *
1988	16.837.036789.000	33,96	26.794.440
1989	16.976.863934.100	31,41	29.340.081
1990	17.104.721855.390	34,45	29.468.186
1991	17.431.881809.490	41,31	33.440.032
1992	17.275.6761.004.530	45,39	45.595.617
1993	17.261.288879.380	40,50	35.614.890
1994	17.593.247930.170	55,21	51.354.686
1995	17.596.557822.600	58,56	48.171.456
1996	17.686.894968.870	63,00	61.038.810
1997	17.742.7451.000.610	48,34	48.369.487

1998	17.681.744797.260	49,18	39.209.247	
1999	17.717.579826.069	49,70	41.055.629	
2000	19.748.834902.560	45,30	40.885.968	
2001	17.683.501897.690	64,74	58.118.695	
2002	17.582.8601.102.685	0,19	209.510	**
2003	17.689.8191.027.040	0,18	184.867	**
2004	17.137.595765.120	0,20	153.024	**
2005	17.149.6281.017.210	0,18	183.098	**
2006	16.991.816855.573	0,16	136.892	**
2007	16.956.340970.000	0,16	155.200	**
2008	16.210.688727.100	0,18	130.878	**
2009	969.665			**

* ζημιές

** τιμές σε ευρώ

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΤΟΜΑΤΑΣ

ΕΤΟΣ ΕΚΤΑΣΗ	ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΡΕΜ.	ΤΙΜΗ	ΑΚΑΘ. ΑΞΙΑ
(στρέμματα)	(τόνοι)	ΑΠΟΔΟΣΗ (δρχ./κιλό)	ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
		(κιλά/στρεμ.)	(σε χιλ. δρχ.)

1961	290.443	549.877	1.893	1,34	736.835
1962	244.347	422.637	1.730	2,13	900.217
1963	269.245	526.889	1.957	1,92	1.011.627
1964	270.620	532.490	1.968	1,91	1.017.056
1965	261.885	548.294	2.094	2,12	1.162.383
1966	263.161	610.551	2.320	2,23	1.361.529
1967	275.875	678.222	2.458	2,20	1.492.088
1968	287.870	747.154	2.595	2,25	1.681.097
1969	288.230	826.833	2.869	1,87	1.546.178
1970	306.515	1.021.493	3.333	1,91	1.951.052
1971	331.710	1.168.507	3.523	1,59	1.857.926
1972	315.529	1.046.230	3.316	2,40	2.510.952
1973	338.000	1.300.000	3.846	2,43	3.159.000
1974	382.000	1.590.000	4.162	3,60	5.724.000
1975	401.000	1.647.000	4.107	3,17	5.220.990
1976	306.000	1.109.000	3.624	5,00	5.545.000
1977	360.000	1.393.000	3.869	5,75	8.009.750
1978	396.000	1.718.000	4.338	4,89	8.401.020
1979	390.200	1.749.860	4.485	6,18	10.814.135
1980	372.200	1.684.100	4.525	6,39	10.761.399
1981	403.597	1.915.360	4.746	8,08	15.476.109
1982	402.640	1.894.910	4.706	10,10	19.138.591
1983	449.952	1.892.965	4.207	11,71	22.166.620
1984	458.468	2.423.637	5.286	13,11	31.773.881
1985	463.044	2.187.457	4.724	16,85	36.858.650
1986	338.210	1.647.594	4.872	23,72	39.080.930
1987	349.440	1.661.982	4.756	22,42	37.261.636
1988	374.969	1.699.831	4.533	33,54	57.012.332

1989	376.917	2.005.384	5.320	30,91	61.986.419	
1990	384.793	1.755.382	4.562	49,66	87.172.270	
1991	390.158	1.887.236	4.837	56,00	105.685.216	
1992	365.530	1.873.845	5.126	68,72	128.770.628	
1993	331.103	1.735.207	5.241	74,66	129.550.555	
1994	374.850	2.030.530	5.417	67,49	137.040.470	
1995	383.530	1.976.660	5.154	71,00	140.342.860	
1996	373.100	1.932.824	5.180	81,89	158.278.957	
1997	375.224	1.990.477	5.305	103,87	206.750.846	
1998	369.710	1.956.331	5.292	95,17	186.184.021	
1999	353.060	1.831.890	5.189	90,47	165.731.088	
2000	374.232	1.863.687	4.980	95,90	178.727.583	
2001	325.631	1.704.996	5.236	95,41	162.673.668	
2002	335.833	1.707.676	5.085	0,26	478.149	*
2003	353.621	1.973.040	5.580	0,37	730.025	*
2004	345.509	1.953.075	5.653	0,20	390.615	*
2005	300.524	1.682.486	5.599	0,33	555.220	*
2006	300.570	1.713.045	5.699	0,29	496.783	*
2007	267.502	1.423.720	5.322	0,35	498.302	*
2008	229.090	1.826.170	7.971	0,33	602.636	*
2009	229.040	1.827.625	7.980		0	*

* τιμές σε ευρώ

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΥ

ΕΤΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ (στρέμματα)	ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΡΕΜ. (τόνοι)	ΑΠΟΔΟΣΗ (κιλά/στρεμ.)	ΤΙΜΗ (δρχ./κιλό)	ΑΚΑΘ. ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (σε χιλ. δρχ.)
1961	1.947.730	270.132	139	2,06	556.472
1962	1.781.249	266.446	150	2,12	564.866
1963	1.935.580	311.884	161	2,21	689.264
1964	1.552.042	289.305	186	2,30	665.402
1965	1.466.139	297.811	203	2,64	786.221
1966	1.422.976	322.773	227	2,53	816.616
1967	1.394.000	337.908	242	2,56	865.044
1968	1.368.940	375.057	274	2,66	997.652
1969	1.468.950	429.503	292	2,67	1.146.773
1970	1.612.000	527.912	327	2,69	1.420.083
1971	1.630.900	585.378	359	2,69	1.574.667
1972	1.644.920	614.580	374	2,78	1.708.532
1973	1.660.000	650.000	392	3,80	2.470.000
1974	1.378.000	538.500	391	4,27	2.299.395
1975	1.346.000	540.000	401	5,02	2.710.800
1976	1.324.000	555.000	419	5,52	3.063.600
1977	1.292.650	541.000	419	5,96	3.224.360
1978	1.200.000	536.500	447	6,88	3.691.120
1979	1.219.000	731.000	600	7,65	5.592.150
1980	1.631.000	1.233.000	756	9,43	11.627.190

1981	1.610.100	1.336.890	830	10,56	14.117.558	
1982	1.633.220	1.448.900	887	13,64	19.762.996	
1983	1.726.560	1.653.590	958	15,88	26.259.009	
1984	2.056.980	1.913.030	930	17,63	33.726.719	
1985	2.059.190	1.821.880	885	20,63	37.585.384	
1986	2.025.860	1.835.000	906	24,75	45.416.250	
1987	2.250.000	1.951.000	867	25,86	50.452.860	
1988	2.300.000	2.030.000	883	29,00	58.870.000	
1989	2.100.000	2.000.000	952	33,72	67.440.000	
1990	1.993.000	1.800.000	903	38,73	69.714.000	
1991	2.298.990	2.327.448	1.012	38,41	89.397.278	
1992	1.957.396	1.976.452	1.010	43,22	85.422.255	
1993	1.950.140	1.936.783	993	44,12	85.450.866	
1994	2.004.526	1.949.246	972	40,74	79.412.282	
1995	1.600.100	1.611.000	1.007	52,89	85.205.790	
1996	2.060.590	2.030.470	985	39,92	81.056.362	
1997	2.061.980	2.050.430	994	48,26	98.953.752	
1998	2.181.738	1.934.663	887	43,56	84.273.920	
1999	2.149.070	2.031.486	945	45,40	92.229.464	
2000	1.975.896	1.915.154	969	46,00	88.097.084	
2001	2.092.980	2.010.380	961	48,30	97.101.354	
2002	2.182.000	2.193.500	1.005	0,15	329.025	*
2003	2.626.930	2.416.060	920	0,14	338.248	*
2004	2.514.000	2.210.000	879	0,13	287.300	*
2005	2.410.000	2.169.000	900	0,13	281.970	*
2006	1.790.000	1.646.800	920	0,14	230.552	*
2007	1.905.010	1.927.900	1.012	0,22	424.138	*
2008	2.400.000	2.472.000	1.030	0,18	444.960	*

2009 2.400.000 2.352.000 980

0

*

* τιμές σε ευρώ

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΚΡΙΘΑΡΙΟΥ

ΕΤΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ (στρέμματα)	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (τόνοι)	ΤΡΕΜ. ΑΠΟΔΟΣΗ (κιλά/στρεμ.)	ΤΙΜΗ (δρχ./κιλό)	ΑΚΑΘ. ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (σε χιλ. δρχ.)
1961	1.847.145	234.952	127	2,16	507.496
1962	1.858.373	251.879	136	2,18	549.096
1963	1.824.955	242.892	133	2,31	561.081
1964	1.875.529	278.543	149	2,38	662.932
1965	2.313.691	410.865	178	2,49	1.023.054
1966	3.207.541	638.698	199	2,27	1.449.844
1967	3.899.870	839.135	215	2,44	2.047.489
1968	3.523.850	487.040	138	2,33	1.134.803
1969	3.108.540	528.697	170	2,62	1.385.186
1970	3.426.500	778.544	227	2,44	1.899.647
1971	3.788.110	794.858	210	2,51	1.995.094
1972	3.944.000	873.000	221	2,50	2.182.500
1973	4.107.000	856.500	209	3,45	2.954.925

1974	4.189.000983.200	235	4,10	4.031.120
1975	4.044.000924.000	228	4,57	4.222.680
1976	3.981.000955.000	240	5,07	4.841.850
1977	3.873.000702.000	181	5,99	4.204.980
1978	3.660.000955.000	261	6,65	6.350.750
1979	3.733.000842.000	226	7,61	6.407.620
1980	3.310.000949.500	287	9,40	8.925.300
1981	3.117.070768.100	246	10,09	7.750.129
1982	3.112.200852.100	274	12,53	10.676.813
1983	3.279.100578.400	176	14,46	8.363.664
1984	3.331.300817.516	245	16,81	13.742.444
1985	3.121.392582.910	187	20,20	11.774.782
1986	2.846.681681.000	239	22,43	15.274.830
1987	2.650.000587.000	222	22,88	13.430.560
1988	2.550.000670.000	263	25,58	17.138.600
1989	2.451.000620.000	253	30,30	18.786.000
1990	1.922.952374.040	195	34,27	12.818.351
1991	1.690.887502.256	297	38,77	19.472.465
1992	1.661.326435.584	262	41,37	18.020.110
1993	1.584.667391.220	247	42,43	16.599.465
1994	1.583.960445.890	282	42,51	18.954.784
1995	1.515.960439.580	290	49,47	21.746.023
1996	1.502.500318.700	212	52,68	16.789.116
1997	1.355.640348.460	257	60,37	21.036.530
1998	1.288.310328.470	255	48,59	15.960.357
1999	1.188.866305.893	257	46,26	14.150.610
2000	1.199.389300.922	251	50,40	15.166.469
2001	959.840 246.320	257	47,71	11.750.696

2002	1.334.560	306.175	228	0,14	42.865	*
2003	1.019.930	192.440	189	0,13	25.017	*
2004	898.400	238.100	265	0,11	26.191	*
2005	850.000	204.000	240	0,13	26.520	*
2006	970.000	228.900	236	0,13	29.757	*
2007	1.129.000	264.500	234	0,20	52.900	*
2008	1.160.000	265.000	228	0,17	45.050	*
2009	1.200.000	280.000	233		0	*

* τιμές σε ευρώ

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΜΑΛΑΚΟΥ ΣΙΤΑΡΙΟΥ

ΕΤΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ (στρέμματα)	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (τόνοι)	ΣΤΡΕΜ. ΑΠΟΔΟΣΗ (κιλά/στρεμ.)	ΤΙΜΗ (δρχ./κιλό)	ΑΚΑΘ. ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (σε χιλ. δρχ.)	
1961	8.105.894	1.271.913	157	2,83	3.599.514	*
1962	8.040.166	1.382.858	172	2,81	3.885.831	*
1963	7.083.292	1.088.011	154	2,87	3.122.592	*
1964	9.236.322	1.747.234	189	3,15	5.503.787	*
1965	9.721.700	1.640.400	169	2,65	4.347.060	

1966	8.547.5001.581.200	185	2,54	4.016.248
1967	7.785.3001.483.200	191	2,61	3.871.152
1968	8.300.4001.241.700	150	2,75	3.414.675
1969	8.433.7001.373.200	163	2,68	3.680.176
1970	7.180.5101.607.283	224	2,47	3.969.989
1971	7.572.0791.589.974	210	2,42	3.847.737
1972	7.068.2061.563.873	221	2,53	3.956.599
1973	6.740.1101.398.618	208	4,41	6.167.905
1974	7.399.3801.852.410	250	4,35	8.057.984
1975	7.216.0001.712.000	237	4,92	8.423.040
1976	7.043.0001.885.570	268	5,48	10.332.924
1977	6.927.6121.409.090	203	6,30	8.877.267
1978	7.265.5002.117.509	291	6,95	14.716.688
1979	7.326.1502.010.701	274	7,86	15.804.110
1980	7.281.3702.274.250	312	9,82	22.333.135
1981	7.517.7472.106.270	280	10,61	22.347.525
1982	7.415.6102.983.400	402	13,58	40.514.572
1983	6.997.0001.476.600	211	15,65	23.108.790
1984	6.063.4101.716.850	283	17,78	30.525.593
1985	4.574.108979.854	214	21,31	20.880.689
1986	4.260.0001.086.000	255	23,17	25.162.620
1987	3.940.0001.000.000	254	23,92	23.920.000
1988	3.840.0001.108.000	289	27,09	30.015.720
1989	3.727.0001.091.000	293	33,21	36.232.110
1990	3.220.000680.000	211	36,07	24.527.600
1991	2.931.930977.623	333	39,82	38.928.948
1992	3.267.119879.277	269	42,49	37.360.480
1993	3.142.156819.550	261	43,88	35.961.854

1994	2.762.210840.820	304	46,71	39.274.702	
1995	2.633.440753.060	286	53,00	39.912.180	
1996	2.535.940630.370	249	46,81	29.507.620	
1997	2.301.800580.100	252	50,32	29.190.632	
1998	2.208.570593.640	269	46,14	27.390.550	
1999	1.946.166591.293	304	45,33	26.803.312	
2000	1.682.273446.929	266	43,80	19.575.490	
2001	1.611.150442.060	274	51,80	22.898.708	
2002	1.484.240427.280	288	0,14	59.819	**
2003	1.239.780256.380	207	0,15	38.457	**
2004	882.800 273.700	310	0,14	38.318	**
2005	1.000.000270.000	270	0,13	35.100	**
2006	1.650.000432.300	262	0,12	51.876	**
2007	1.863.000465.670	250	0,22	102.447	**
2008	1.740.000525.200	302	0,22	115.544	**
2009	1.730.000500.000	289		0	**

* μέση τιμή σιταριού

** τιμές σε ευρώ

ΕΤΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ (στρέμματα)	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (τόνοι)	ΤΡΕΜ. ΑΠΟΔΟΣΗ (κιλά/στρεμ.)	ΤΙΜΗ (δρχ./κιλό)	ΑΚΑΘ. ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (σε χιλ. δρχ.)
1961	99.199	128.300	1.293	1,30	166.790
1962	94.994	119.169	1.254	1,70	202.587
1963	110.739	130.660	1.180	1,38	180.311
1964	100.518	129.666	1.290	1,39	180.236
1965	86.867	102.456	1.179	2,11	216.182
1966	95.871	133.360	1.391	2,05	273.388
1967	98.970	140.773	1.422	2,22	312.516
1968	100.295	139.089	1.387	1,90	264.269
1969	92.050	122.963	1.336	2,24	275.437
1970	80.375	106.490	1.325	2,32	247.057
1971	86.260	112.685	1.306	2,46	277.205
1972	81.400	114.960	1.412	2,67	306.943
1973	81.060	117.210	1.446	3,48	407.891
1974	73.740	102.711	1.393	4,83	496.094
1975	71.500	98.500	1.378	4,26	419.610
1976	67.560	101.000	1.495	6,21	627.210
1977	71.800	101.900	1.419	7,38	752.022
1978	73.000	118.000	1.616	8,63	1.018.340
1979	75.000	112.000	1.493	7,82	875.840
1980	68.900	110.000	1.597	10,83	1.191.300
1981	68.554	109.740	1.601	15,47	1.697.678
1982	69.890	109.430	1.566	23,79	2.603.340
1983	79.420	129.474	1.630	23,58	3.052.997
1984	71.227	123.235	1.730	43,37	5.344.702

1985	73.304	113.252	1.545	38,62	4.373.792	
1986	75.705	123.305	1.629	51,26	6.320.614	
1987	73.664	135.875	1.845	44,92	6.103.505	
1988	74.477	145.631	1.955	61,61	8.972.326	
1989	76.867	164.264	2.137	75,32	12.372.364	
1990	74.086	145.292	1.961	70,68	10.269.239	
1991	74.109	153.165	2.067	84,70	12.973.076	
1992	77.852	154.963	1.990	80,56	12.483.819	
1993	76.731	176.507	2.300	104,28	18.406.150	
1994	75.560	159.530	2.111	105,28	16.795.318	
1995	72.750	152.130	2.091	89,91	13.678.008	
1996	66.593	138.214	2.076	117,54	16.245.674	
1997	72.690	155.743	2.143	93,66	14.586.889	
1998	73.380	166.582	2.270	88,74	14.782.487	
1999	72.730	159.650	2.195	88,33	14.101.885	
2000	75.830	164.071	2.164	104,1	17.079.791	
2001	62.174	135.926	2.186	119,26	16.210.875	
2002	63.490	141.560	2.230	0,20	28.312	*
2003	63.234	141.830	2.243	0,28	39.712	*
2004	73.810	161.980	2.195	0,21	34.016	*
2005	72.770	148.060	2.035	0,21	31.093	*
2006	70.356	148.244	2.107	0,19	28.166	*
2007	68.460	148.689	2.172	0,47	69.884	*
2008	55.390	148.125	2.674	0,58	85.913	*
2009	55.260	147.775	2.674		0	*

* τιμές σε ευρώ

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΠΑΤΑΤΑΣ

ΕΤΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ (στρέμματα)	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (τόνοι)	ΤΡΕΜ. ΑΠΟΔΟΣΗ (κιλά/στρεμ.)	ΤΙΜΗ (δρχ./κιλό)	ΑΚΑΘ. ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (σε χιλ. δρχ.)
1961	410.105	468.793	1.143	1,64	768.821
1962	434.088	495.202	1.141	2,10	1.039.924
1963	494.061	585.639	1.185	1,82	1.065.863
1964	493.925	632.431	1.280	1,54	973.944
1965	489.786	589.002	1.203	1,83	1.077.874
1966	478.097	579.283	1.212	2,28	1.320.765
1967	508.150	721.140	1.419	1,83	1.319.686
1968	474.120	648.132	1.367	2,15	1.393.484
1969	512.515	717.532	1.400	2,50	1.793.830
1970	537.330	796.451	1.482	1,61	1.282.286
1971	496.670	727.073	1.464	2,36	1.718.870
1972	493.701	731.551	1.482	2,73	1.998.315
1973	532.950	786.770	1.476	3,44	2.709.978
1974	521.020	794.598	1.525	3,68	2.923.206
1975	539.500	867.821	1.609	4,48	3.890.227
1976	574.000	933.000	1.625	6,27	5.847.870

1977	602.000	920.450	1.529	5,61	5.160.576	
1978	562.500	902.500	1.604	6,48	5.847.885	
1979	556.460	952.130	1.711	8,22	7.826.691	
1980	553.400	984.000	1.778	9,49	9.334.630	
1981	521.860	938.326	1.798	11,35	10.653.852	
1982	503.730	906.120	1.799	15,25	13.814.099	
1983	533.665	1.055.589	1.978	13,53	14.282.993	
1984	483.695	967.852	2.001	19,67	19.042.185	
1985	468.047	954.821	2.040	20,93	19.989.059	
1986	447.872	947.147	2.115	21,67	20.522.889	
1987	456.184	871.040	1.909	26,33	22.930.968	
1988	463.995	953.210	2.054	34,51	32.893.870	
1989	465.990	1.107.340	2.376	25,92	28.697.100	
1990	403.240	932.650	2.313	40,25	37.543.793	
1991	441.070	1.024.250	2.322	53,61	54.913.155	
1992	426.000	964.080	2.263	40,14	38.693.736	
1993	391.243	851.995	2.178	65,26	55.604.151	
1994	411.063	926.108	2.253	88,93	82.355.340	
1995	416.743	949.301	2.278	65,08	61.777.374	
1996	384.830	898.120	2.334	68,44	61.467.468	
1997	394.360	866.485	2.197	81,33	70.468.006	
1998	386.235	881.760	2.283	90,48	79.781.738	
1999	375.488	816.549	2.175	108,24	88.383.264	
2000	391.288	997.803	2.550	86,10	85.910.838	
2001	363.240	842.920	2.321	115,86	97.656.497	
2002	364.060	810.670	2.227	0,23	186.454	*
2003	355.000	850.000	2.394	0,38	323.000	*
2004	225.000	864.000	3.840	0,24	207.360	*

2005	250.000	849.900	3.400	0,29	246.471	*
2006	253.000	855.000	3.379	0,39	333.450	*
2007	263.200	829.270	3.151	0,34	281.952	*
2008	335.000	848.400	2.533	0,33	279.972	*
2009	355.080	828.524	2.333		0	*

* τιμές σε ευρώ

Η αύξηση των στρεμματικών αποδόσεων και του γεωργικού προϊόντος οφείλεται σε αρκετούς παράγοντες, οι σπουδαιότεροι των οποίων είναι οι ακόλουθοι:

1. Η εκμηχάνιση του γεωργικού τομέα, που πήρε μεγάλη έκταση την τελευταία εικοσιπενταετία. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι στην Ελληνική γεωργία χρησιμοποιούνταν προπολεμικά 7500 γεωργικά μηχανήματα, που αυξήθηκαν σε 13700 το 1952, σε 155000 το 1963, σε 49500 το 1971, και σε 800000 το 1981.
2. Η σημαντική αύξηση και η ποιοτική βελτίωση των χρησιμοποιούμενων λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων, σπόρων κ.τ.λ. Μόνο μέσα στην δεκαπενταετία 1960-1975, η δαπάνη για λιπάσματα αυξήθηκε περισσότερο από τρεις φορές και η δαπάνη για γεωργικά φάρμακα διπλασιάστηκε. Εξάλλου, σε σχέση με το 1938, η κατανάλωση χημικών λιπασμάτων ήταν 20 φορές μεγαλύτερη το 1974.
3. Η αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων. Το 1962, σε σύνολο καλλιεργούμενης γης 37,3 εκατ. στρεμμάτων αρδεύονταν 5,2 εκατ. στρέμματα (ποσοστό 14%). Το 1983, σε σύνολο καλλιεργούμενης γης 35,5 εκατ. στρεμμάτων αρδεύονταν 9,9 εκατ. στρέμματα (ποσοστό 28%).

 ΠΗΓΗ: Γεώργιος Στάθης « Ελληνική Οικονομία », ΑΘΗΝΑ.

- Η σύνθεση της γεωργικής παραγωγής

Στη Ελλάδα εξακολουθεί να υπάρχει ανισομέρεια ανάμεσα στη φυτική και ζωική παραγωγή με αποτέλεσμα η χώρα μας να παράγει ή να εξάγει φτηνά προϊόντα πλεονασματικού μερικές φορές χαρακτήρα και να εισάγει τα ακριβά προϊόντα του Βορρά με συνέπεια τη διατήρηση του αγροτικού παράδοξου της περιφέρειας, όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε, στον παρακάτω πίνακα:

ΦΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1982)

A. Ποσοστιαία σύνθεση της τελικής γεωργικής παραγωγής.

Φυτική παραγωγή 67

Ζωική παραγωγή 33

B. Εξέλιξη φυτικής και ζωικής παραγωγής μέχρι το 1982.

Φυτική παραγωγή 116,7

Ζωική παραγωγή 108,8

Συνολική παραγωγή 114

ΠΗΓΗ: EUROSTAT YEAR BOOK OF AGRICULTURAL
STATISTICS (1984).

Μπορούμε λοιπόν να παρατηρήσουμε ότι όχι μόνο εξακολουθεί να υπερέχει η φυτική έναντι της ζωικής παραγωγής, αλλά η αύξηση της ζωικής παραγωγής υστερεί έναντι της αύξησης της φυτικής με αποτέλεσμα την επιδείνωση του προβλήματος.

Τα τελευταία δέκα χρόνια, ωστόσο, η ανάπτυξη της γεωργίας έχει επιβραδυνθεί. Υπάρχουν μια σειρά προβλημάτων που επηρεάζουν σοβαρά τις μακροχρόνιες εξελίξεις.

ΒΑΣΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Τα κύρια προβλήματα, τα οποία αντιμετωπίζει ο κλάδος της γεωργίας και τα οποία θα πρέπει να επιλυθούν, προκειμένου να προσαρμοστεί ο κλάδος αυτός στις απαιτήσεις της ταχύρυθμης αναπτύξεως της χώρας και να συμβάλλει στην παραπέρα ανάπτυξή της, είναι τα επόμενα:

- i. Το μικρό μέγεθος και ο μεγάλος τεμαχισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Το μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στη χώρα μας είναι πολύ μικρό. Έτσι το 80% των εκμεταλλεύσεων αυτών έχει μέση έκταση μικρότερη από 50 στρέμματα, που είναι πολύ μικρό μέγεθος εκμεταλλεύσεως, αν

μάλιςτα το συγκρίνει κανείς με το μέσο μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στις χώρες της Ε.Ο.Κ., όπου είναι διπλάσιο

Επίσης στη χώρα μας παρατηρείται μεγάλος τεμαχισμός της συνολικής εκτάσεως των γεωργικών μας εκμεταλλεύσεων.

ΠΗΓΗ: Θεοδ. Ανδρ. Γεωργακόπουλου « Ελληνική Οικονομία »
ΑΘΗΝΑ 1984, σελ. 20.

Κάθε εκμετάλλευση δηλαδή περιλαμβάνει πολλά αγροτεμάχια, τα οποία βρίσκονται σε διάφορες τοποθεσίες και δεν συνδέονται μεταξύ τους.

Υπολογίζεται ότι κατά μέσο όρο κάθε γεωργική εκμετάλλευση (δηλαδή κάθε αγροτική οικογένεια) διαθέτει 6,1 αγροτεμάχια με μέση έκταση 5,9 στρέμματα το καθένα .

Το μικρό αυτό μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και ο κατακερματισμός τους σε πολλά αγροτεμάχια δυσχεραίνει την εντατική καλλιέργεια, τα γεωργικά μηχανήματα υποαπασχολούνται, το κόστος της παραγωγής παραμένει υψηλό, οι αγρότες ταλαιπωρούνται κ.τ.λ.

ii. Η σχετική ανεπάρκεια του επενδυμένου παγίου κεφαλαίου

Παρά το γεγονός ότι οι επενδύσεις στο γεωργικό τομέα, κατά την περίοδο 1950-1980, ήταν αξιόλογες, όμως το συνολικό κεφάλαιο που απασχολείται από κάθε γεωργική εκμετάλλευση είναι ακόμα σχετικά περιορισμένο.

Έτσι υπολογίζεται ότι το συνολικό πάγιο κεφάλαιο κάθε γεωργικής εκμεταλλεύσεως , κατά μέσο όρο, είναι 80 χιλιάδες δραχμές σε τιμές έτους 1970. και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τη σχετική χαμηλή παραγωγικότητα στον συγκεκριμένο τομέα.

iii. Η σχετική περιορισμένη άρδευση

Οι αρδευόμενες γεωργικές εκτάσεις είναι σήμερα σχετικά περιορισμένες παρά τη σημαντική αύξησή τους κατά τα τελευταία χρόνια .

Όπως αναφέραμε πιο πάνω, συνολικά αρδεύονται σήμερα περίπου 9,9 εκατ. στρέμματα, που αποτελούν περίπου το 28% της συνολικής

καλλιεργούμενης εκτάσεως. Αν αξιοποιηθεί ολόκληρο το υδάτινο δυναμικό, θα μπορούσαν να αρδεύονται διπλάσιες περίπου εκτάσεις.

Και η αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων θα διευκολύνει πολύ την παρά πέρα αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, ώστε να ενισχυθεί η παραγωγή δυναμικών προϊόντων, π.χ. του βαμβακιού, των κηπευτικών, των φρούτων κ.α.

Τα προϊόντα αυτά έχουν καλές προοπτικές από απόψεως απορροφήσεως τόσο στην εγχώρια αγορά όσο και στο εξωτερικό σε βάρος ορισμένων παραδοσιακών καλλιεργειών κ.α. τα οποία έχουν λιγότερο ευνοϊκές προοπτικές.

Αντίθετα, η χώρα εισάγει καλαμπόκι και άλλες ζωοτροφές, που θα μπορούσαν να παραχθούν εδώ. Ακόμη, η Ελληνική γεωργία δεν έχει αναπτύξει την παραγωγή ορισμένων προϊόντων, που η απορρόφησή τους είναι βέβαιη στη διεθνή αγορά (φράουλες, ακτινίδια, γκρέιπ φρούτ. κ.τ.λ.)

Και τέλος, η αναδιάρθρωση, θα οδηγήσει σε βελτίωση της παραγωγικότητας στον γεωργικό τομέα και θα αυξήσει τις εξαγωγές γεωργικών προϊόντων στο εξωτερικό.

iv. Η σύνθεση, η ποιότητα και το μορφωτικό επίπεδο των αγροτών

Πρόσθετο πρόβλημα αποτελούν η σύνθεση και η ποιότητα του αγροτικού μας πληθυσμού. Η εκτεταμένη μετανάστευση στο εξωτερικό και η αστυφιλία, που παρέσυραν τα νεότερα άτομα, οδήγησαν σήμερα στο φαινόμενο της γήρανσης του αγροτικού δυναμικού.

Τα ηλικιωμένα άτομα δεν έχουν την απαραίτητη προσαρμοστικότητα στην τεχνολογική περίοδο, ούτε αναλαμβάνουν εύκολα πρωτοβουλίες εκσυγχρονισμού.

Ακόμη το μορφωτικό επίπεδο των αγροτών στη χώρα μας, είναι χαμηλό, με συνέπεια να παρεμποδίζεται η εφαρμογή βελτιωμένων μεθόδων τεχνολογίας και η ορθολογική οργάνωση και ο προγραμματισμός της παραγωγής.

Ανεπάρκεια παρατηρείται τόσο στη γενική εκπαίδευση του αγροτικού πληθυσμού, όσο και στην επαγγελματική εκπαίδευση.

ν. Η ανεπαρκής οργάνωση της εμπορίας των γεωργικών προϊόντων
Ανεπάρκεια παρατηρείται στην οργάνωση της εμπορίας των γεωργικών προϊόντων τόσο στην εσωτερική αγορά, όσο και στο εξωτερικό.

Βασικό πρόβλημα εδώ αποτελεί η έλλειψη υποχρεωτικής τυποποίησης των γεωργικών προϊόντων, η οποία με την σειρά της, δημιουργεί επίσης σημαντικά προβλήματα για την εμπορία τους.

Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα, στον τομέα της εμπορίας των γεωργικών προϊόντων, είναι η έλλειψη ή η κακή λειτουργία τοπικών και κεντρικών αγορών γεωργικών προϊόντων, οι οποίες θα διευκόλυναν το εμπόριο των προϊόντων αυτών.

Τέλος, το δίκτυο διακινήσεως των γεωργικών προϊόντων δεν είναι αρκετά αναπτυγμένο, πράγμα που δημιουργεί σημαντικά προβλήματα στη διακίνηση και εμπορία τους.

Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι ο περιορισμός των εξαγωγών γεωργικών προϊόντων, καθώς επίσης και η υπερβολική επιβάρυνση των τελικών καταναλωτών, χωρίς αντίστοιχη ικανοποίηση των παραγωγών. και αυτό γιατί ένα σημαντικό μέρος της τιμής το καρπώνονται οι διάφοροι μεσάζοντες.

Αν και τα προβλήματα αυτά προσδιόριζαν εξαιρετικά χαμηλούς δείκτες παραγωγικότητας, ο αγροτικός τομέας έπαιξε και εξακολουθεί να διαδραματίζει ένα πολύ σημαντικό κοινωνικό και οικονομικό ρόλο στην ελληνική κοινωνία.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι το 1920 η συμμετοχή του αγροτικού τομέα στη σύνθεση του Ακαθάριστου Εγχώριου προϊόντος σε σταθερές τιμές του 1970 ήταν 34,5%, το 1930 28% και το 1950 27,8%.

Ένα άλλο ενδεικτικό μέγεθος είναι η απασχόληση: το 1920 ο αγροτικός πληθυσμός αποτελεί το 63,7% του συνολικού πληθυσμού της χώρας, το 1928 το 54,4% και το 1951 το 47,7%.

Σήμερα πολλά πράγματα έχουν αλλάξει υπό την επίδραση μιας σειράς παραγόντων, όπως εκβιομηχάνιση (με όλα τα προβλήματα που η ίδια δημιούργησε), η μετανάστευση, η είσοδος της χώρας μας στις ευρωπαϊκές κοινότητες, κ.τ.λ. αλλά και πολλά χαρακτηριστικά παραμένουν ίδια.

Σήμερα μόνο το 28,5% του συνολικού ενεργού πληθυσμού απασχολείται κατά κύριο λόγο στη γεωργία και ο γεωργικός τομέας συμμετέχει περίπου με 13,7% (σε σταθερές τιμές το 1970) στη διαμόρφωση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος. Βέβαια οι διαφορές με τις άλλες χώρες της κοινότητας και με τις Η.Π.Α. είναι ακόμα τεράστιες και δείχνουν τις διαφορές που εκφράζουν και τα προβλήματα ανταγωνισμού. Για παράδειγμα η μέση καλλιεργούμενη επιφάνεια ανά κάτοικο σε εκτάρια στις Η.Π.Α. είναι 1,9, στην Ε.Ο.Κ. 0,4 και στην Ελλάδα 0,3.

Το μέσο μέγεθος, πάλι, των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στις Η.Π.Α. είναι 160 εκτάρια, στην Ε.Ο.Κ. 16 εκτάρια και στην Ελλάδα 3,6 εκτάρια.

Οι ενεργοί αγρότες και αγροεργάτες ανά 100 εκτάρια καλλιεργούμενης έκτασης είναι στις Η.Π.Α. 1, στην Ε.Ο.Κ. και στην Ελλάδα 38.

Αλλά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, αποτελούν το μεγάλο άνοιγμα των εισοδημάτων μεταξύ των διαφόρων περιοχών και μεταξύ της επαρχίας και της πρωτεύουσας και την ανεπαρκή οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική υποδομή.

Για να εικονογραφήσουμε αυτές τις διαφορές θα αναφέρουμε ορισμένα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στην Α΄ Επιστημονική Συνάντηση Γεωργικών Εφαρμογών που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα από τις 21-23 Ιουνίου 1988.

- Ο ενεργός πληθυσμός κατά την περίοδο 1951-1981 αυξήθηκε κατά 9,1% και της περιοχής της πρωτεύουσας 84,9%.

- Οι εμπορικές συναλλαγές αγαθών της χώρας με το εξωτερικό πραγματοποιούνται κατά 56,3% της αξίας των εισαγωγών από τελωνεία της περιοχής της πρωτεύουσας και κατά 20% της αξίας των εισαγωγών.
- Οι κάτοικοι της πρωτεύουσας καταναλώνουν το 48,4% της ηλεκτρικής ενέργειας για οικιακή χρήση.
- Στην περιοχή της πρωτεύουσας με βάση τα στοιχεία του 1984 λειτουργεί το 48,8% των νοσοκομειακών κλινών της χώρας και διαμένει το 54,9% των ιατρών .

ΠΗΓΗ:Τα στοιχεία είναι από το USDA,το EUROSTAT, τον ΟΟΣΑ και την Στατιστική Επετηρίδα της Ελλάδας του 1980.Τα στοιχεία που αφορούν την Ε.Ο.Κ. έχουν υπολογιστεί για την Ε.Ο.Κ. των 10.

- Η παραγωγικότητα του αγροτικού τομέα

Παρά την αισθητή αύξηση που παρουσίασε η παραγωγικότητα κλάδων της φυτικής παραγωγής, κατά κύριο λόγο σε φυσικές τιμές κατά την περίοδο 1963-1983 (π.χ. μαλακό στάρι 66%, βαμβάκι 73%, αγελαδινό γάλα 118% κ.λ.π.) η παραγωγικότητα της εργασίας στον αγροτικό τομέα σε σχέση τόσο με το σύνολο όσο και με τους υπόλοιπους κλάδους, εξακολουθεί να παραμένει χαμηλή.

Αυτό οφείλεται:

A) Στην αυξημένη συμμετοχή των ορεινών και ημιορεινών εκτάσεων μειωμένης ή οριακής γονιμότητας στο σύνολο της γεωργικής γης (44,5% το 1987) και στην εκτατική εκμετάλλευσή τους.

B) Στο χαμηλό ποσοστό αρδευόμενων εκτάσεων (29,5% της γεωργικής γης το 1987).

Γ) Στην απαρχαιωμένη εν πολλοίς οργάνωση του εγγείου κεφαλαίου (χρήση γης, μέθοδος και κατάταμής του κ.λ.π.)

Δ) Στη μη ορθολογική αξιοποίηση της τεχνολογίας (φάρμακα, λιπάσματα, πολλαπλασιαστικό υλικό κ.λ.π.)

E) Στη λανθάνουσα ή εποχιακή ανεργία του αγροτικού τομέα.

Παρά τις διαρθρωτικές μεταβολές που συντελούνται στη δομή της εθνικής μας οικονομίας και τη σαφή υποχώρηση από την πρώτη θέση

μεταξύ των λοιπών παραγωγικών κλάδων ο τομέας της γεωργίας έχει να δείξει σημαντικά ποσοτικά και ποιοτικά άλματα και εξακολουθεί να κατέχει σπουδαία θέση στην οικονομία της χώρας. Η ιδιαίτερη σημασία του αγροτικού τομέα για την χώρα μας οφείλεται στους παρακάτω λόγους:

1. Αξιοποιεί σε μεγάλο βαθμό τους εγχώριους φυσικούς πόρους.
2. Εξακολουθεί να συμβάλλει κατά σημαντικό ποσοστό στη διαμόρφωση του Α.Ε.Π.
3. Αποτελεί σημαντικό τμήμα του εργατικού δυναμικού της χώρας
4. Καλύπτει σε μεγάλο βαθμό τις ανάγκες σε πρώτες ύλες των γεωργικών βιομηχανιών της χώρας.
5. Εξασφαλίζει σημαντικούς πόρους για την εθνική οικονομία και το γεωργικό και εμπορικό ισοζύγιο. (Αξία εξαγωγών γεωργικών προϊόντων επί συνόλου των εξαγωγών της χώρας : 1986: 33,1%, 1976 :37,2%, 1966 : 76,5%).
6. Δημιουργεί της προϋποθέσεις συμπληρωματικών οικονομικών δραστηριοτήτων για την ολοκλήρωση του κυκλώματος της γεωργικής παραγωγικής διαδικασίας (εφοδιασμός, διακινησή, τυποποίηση, συσκευασία, εμπορία κ.λ.π.)
7. Με την χωροταξική κατανομή του πληθυσμού και των γεωργικών δραστηριοτήτων συμβαλλεί στην ισορροπία του φυσικού περιβάλλοντος και επίσης , στην εύθραυστη δημογραφική ισορροπία της χώρας

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

A. ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Το ποιός είναι, το τί είναι ο Συνεταιρισμός , ποιός είναι ο ορισμός και η σωστή έννοια του Συνεταιρισμού , αυτό δεν λέγεται εύκολα με δύο ή τρεις λέξεις. Δεν λέγεται με λίγες λέξεις διότι ο συνεταιρισμός δεν είναι αντικείμενο που μπορούμε να το περιγράψουμε εύκολα , αλλά είναι μια σχέση συνεργασίας ανάμεσα στους ανθρώπους , σχέση που την δημιούργησαν και την εφαρμόζουν οι άνθρωποι σε διάφορες χώρες , μέσα σε διάφορες συνθήκες , ανάλογα με τις ανάγκες τους , για να αντιμετωπίσουν διάφορες δυσκολίες τους στη ζωή και να οργανωθούν και να ζήσουν καλύτερα.

Ο συνεταιρισμός είναι μια ειδική σχέση συνεργασίας ανάμεσα στους ανθρώπους , σχέση που πήρε και έχει τα διάφορα χαρακτηριστικά της ανάλογα με το πως η σχέση αυτή εφαρμόστηκε αρχικά από τους ανθρώπους , ανάλογα με το πώς εφαρμόζεται ή πως θέλουμε να εφαρμόζεται και ακόμα ανάλογα με το πώς (με τί μάτι και από ποιά θέση) την είδαν και την βλέπουν όχι μόνο εκείνοι που την έπλασαν και την εφάρμοσαν και την εφαρμόζουν , αλλά και οι επιστήμονες που την μελετούν , που όλοι (ιδρυτές,εφαρμοστές και επιστήμονες) έζησαν η ζουν μέσα σε διάφορα κοινωνικοοικονομικά συστήματα διαφόρων εποχών και συνεπώς προσπάθησαν η προσπάθουν να προσδιορίσουν τον συνεταιρισμό σε συσχετισμό και με τα διάφορα άλλα κοινωνικά και οικονομικά συστήματα και ρεύματα.

ΠΗΓΗ: Αριστεΐδη Κλήμη « Τί είναι και τι δεν είναι ο Συνεργατισμός- Συνεταιρισμός » Αθήνα , 1982, σελ. 18.

Είναι φυσικό, συνεπώς στα βιβλία να υπάρχουν διάφοροι ορισμοί του συνεταιρισμού, που κατά βάση συμφωνούν αλλά που ο καθένας τονίζει ή παραβλέπει τούτο ή εκείνο το σημείο, τούτο ή εκείνο το χαρακτηριστικό.

Παρακάτω θα αναφέρουμε ορισμένους χαρακτηριστικούς ορισμούς που έχουν διατυπωθεί από επιστήμονες που ασχολήθηκαν ιδιαίτερα με τα θέματα του συνεταιρισμού.

Ο Θ. Τζωρτζάκης, που ασχολήθηκε όσο πολλοί λίγοι με τα θέματα του συνεταιρισμού στη χώρα μας και δίκαια αποκαλείται δάσκαλος του συνεργατισμού, στο βιβλίο του Συνεταιριστική Οικονομία, διατυπώνει τον ορισμό του συνεταιρισμού:

« Ο συνεταιρισμός είναι όργανον αυτοβοηθείας ασθενών οικονομικός προσώπων, δημιουργούμενων δια της ενώσεως των μικρών κατά μέρος δυνάμεων αυτών εις μίαν μεγάλην ομοειδή δύναμιν, τεθιμένην εις την διάθεσιν εκάστου δια την καλύτεραν άσκησιν της επαγγελματικής και οικιακής αυτού οικονομίας. »

Εξάλλου ο καθηγητής των συνεταιρισμών κ.Κάλιτσουνάκης στο βιβλίο του Περί Συνεταιρισμών δίνει τον εξής ορισμό:

« Ο συνεταιρισμός είναι ελευθέρα και ισότιμος τοπική προσωπική ένωση ασθενών οικονομικώς ατόμων προς αυτοβοήθειαν δι' από κοινού διεξαγωγήν επιχειρήσεως εξής ωφελούνται αναλόγως της μετ' αυτής συναλλαγής των ».

ΠΗΓΗ :Ευσταθίου Ζάχαρη « Γεωργική και Συνεταιριστική Οικονομία »,

Αθήνα 1987, σελ. 199

Ο Νόμος 602 του 1915 που αναφέρεται στους συνεταιρισμούς χαρακτηρίζει τον συνεταιρισμό ως:

« εταιρεία που έχει κεφάλαιο μεταβλητό ,αποτελείται από συνεταίρους των οποίων ο αριθμός είναι επίσης μεταβλητός και επιδιώκει ,με την συνεργασία των συνεταίρων την προαγωγή της ιδιωτικής οικονομίας καθενός από αυτούς ».

Ο Νόμος εξάλλου 921 του 1979 για τους γεωργικούς συνεταιρισμούς δίνει τον ακόλουθο ορισμό του γεωργικού συνεταιρισμού:

« Γεωργικός συνεταιρισμός είναι ιδιότυπη εταιρία που αποτελείται από πρόσωπα ασχολούμενα κατά κύριο ή δευτερεύον επάγγελμα με την γεωργία, έχει μεταβλητό κεφάλαιο και αποσκοπεί, με την ισότιμη συνεργασία και αμοιβαία βοήθεια των συνεταίρων στην εξυπηρέτηση και προαγωγή της ιδιωτικής οικονομίας τους.Ο γεωργικός συνεταιρισμός αποβλέπει ακόμη στην εξύψωση του κοινωνικού, επαγγελματικού και πολιτιστικού επιπέδου των μελών του, ως γεωργών ».

Τέλος ο νέος νόμος 1541/1985 περί Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων, ορίζει ότι:

« Αγροτικός συνεταιρισμός είναι εκούσια ένωση αγροτών η οποία έχει σκοπό την οικονομική ,κοινωνική και πολιτιστική τους ανάπτυξη, με την ισότιμη συνεργασία και την αμοιβαία βοήθεια των μελών, μέσα σε μια κοινή επιχείρηση.Ο αγροτικός συνεταιρισμός είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και έχει εμπορική ιδιότητα ».

ΠΗΓΗ: Γεωργίου Εμμ. Μυρτάκη « Ο ΝΟΜΟΣ 1541/1985 »

Αθήνα 1987, σελ. 1, Άρθρο 1.

Από τους ορισμούς φαίνεται πως οι συνεταιρισμοί δεν είναι επαγγελματικά σωματεία που κάνουν συνδικαλισμό, ούτε είναι Δημόσιοι Οργανισμοί ή Κρατικές Υπηρεσίες που προσφέρουν κοινωνική πρόνοια.

Είναι καθαρά συλλογικές οικονομικές μονάδες αλλά με σκοπό και οικονομικό και κοινωνικό και πολιτιστικό.

B.) ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί στη χώρα μας και σε όλο τον κόσμο λειτουργούν με βάση τις διεθνείς συνεταιριστικές αρχές, που είναι οι εξής:

1.) Η εθελοντική και ελεύθερη συμμετοχή στους συνεταιρισμούς πού λέει πως ένας αγρότης γίνεται μέλος του συνεταιρισμού, εφόσον το θέλει ο ίδιος και όχι όταν του το επιβάλλουν άλλοι και όταν αποφασίσει να γίνει μέλος δεν του παρεμβάλλονται διάφορα εμπόδια είτε οικονομικά, είτε γραφειοκρατικά ή οποιασδήποτε άλλης μορφής.

2.) Η δημοκρατική διοίκηση των συνεταιρισμών, που σημαίνει πως οι αγροτικοί συνεταιρισμοί διοικούνται δημοκρατικά, δηλαδή εφαρμόζουν την αρχή της πλειοψηφίας τόσο στην εκλογή των μελών του Διοικητικού και Εποπτικού Συμβουλίου, όσο και στη λήψη αποφάσεων στα συμβούλια και στις Γενικές Συνελεύσεις.

3.) Η μη κερδοσκοπική λειτουργία των συνεταιρισμών, που σημαίνει πως οι αγροτικοί συνεταιρισμοί πραγματοποιούν τις διάφορες δραστηριότητές τους στο κόστος, αφού δεν αποβλέπουν στο κέρδος, αλλά

στην προσφορά περισσότερων και καλύτερων υπηρεσιών στους αγρότες και μάλιστα στο κόστος τους.

4.) Η περιορισμένη αμοιβή του κεφαλαίου, δηλαδή των χρημάτων που δίνουν οι αγρότες για να γίνουν μέλη του συνεταιρισμού (συνεταιριστική μερίδα), για να καταφανεί πως ο συνεταιρισμός είναι ένωση προσώπων και όχι ένωση κεφαλαίων και ότι οι ωφέλειες του συνεταιρισμού θα προέλθουν από την εθελοντική συμμετοχή των μελών του σ'όλες τις οικονομικές δραστηριότητες του συνεταιρισμού.

5.) Η πολιτική και θρησκευτική και κοινωνική ουδετερότητα των συνεταιρισμών, αφού έχει ως σκοπό να συμπεριλαμβάνει στους κόλπους της όλους τους αγρότες, γιατί μόνο έτσι δυναμώνει η διαπραγματευτική δύναμή τους και πετυχαίνουν περισσότερες ωφέλειες.

6.) Η εκπαίδευση των μελών των συνεταιρισμών, για να είναι καλύτερα ενημερωμένοι οι αγρότες και έτσι να εργάζονται σωστότερα προς όφελος του συνεταιρισμού και των ιδίων.

7.) Η συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών, αφού έτσι μπορούν καλύτερα να πετύχουν τους σκοπούς τους, επειδή ο όγκος της δραστηριότητας τους μεγαλώνει και το κόστος λειτουργίας τους μικραίνει.

ΠΗΓΗ: Χρίστος Θ. Καμενίδης « Η συμβολή των συνεταιρισμών στην αγροτική ανάπτυξη » Εισήγηση σεμιναρίου Θεσσαλονίκη.

ΠΗΓΗ: Στέργιος Κατσανίδης « Ο ρόλος των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων στην περιφερειακή ανάπτυξη », σελ. 5,

Θεσσαλονίκη: ΠΑΣΕΓΕΣ Συν/κή Σχολή Θεσσαλονίκης, 1981

Γ.) ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

1. Η αγροτική συνεταιριστική οργάνωση αναπτύσει οποιαδήποτε δραστηριότητα για την επίτευξη των σκοπών της.

Η αγροτική συνεταιριστική οργάνωση με τις δραστηριότητές της καλύπτει ολόκληρο το φάσμα της παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας των αγροτικών προϊόντων, της παραγωγής και προμήθειας γεωργικών εφοδίων, καθώς και της κατασκευής και προμήθειας των μέσων αγροτικής παραγωγής.

2. Ενδεικτικά δραστηριότητες των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων είναι οι εξής:

α) Η συλλογική καλλιέργεια και εκμετάλλευση γεωργικών εκτάσεων

β) Η ίδρυση και λειτουργία κοινών κτηνοτροφικών εκμεταλεύσεων

γ) Η κατασκευή, συντήρηση, αγορά ή ενοικίαση αγροτικών μηχανημάτων και εργαλείων για εξυπηρέτηση των συνεταιίρων και της οργάνωσης.

δ) Η ίδρυση και λειτουργία μονάδων για την συσκευασία, επεξεργασία, μεταποίηση και γενικά την αξιοποίηση της αγροτικής παραγωγής.

ε) Η διακίνηση και εμπορία των προϊόντων της αγροτικής παραγωγής των μελών τους και τρίτων.

στ) Η άσκηση της αγροτικής πίστης.

ζ) Η πρακτόρευση στην περιφέρειά τους ασφαλιστικών εταιριών ,των οποίων η πλειονότητα των μετοχών ανήκει σε αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις και στην Α.Τ.Ε.

η) Η πρακτόρευση στην περιφέρειά τους οργανισμών ασφάλισης αγροτικής παραγωγής και κεφαλαίου.

θ) Η παροχή τεχνικής βοήθειας στα μέλη.

ι) Η δημιουργία συνεταιριστικών επιχειρήσεων για την προμήθεια στα μέλη καταναλωτικών αναγκών.

ια) Η εκτέλεση εγγειοβελτιωτικών έργων και έργων αγροτικής οδοποιίας.

ιβ) Η παρέμβαση και η λήψη κάθε μέτρου προστασίας των αγροτικών προϊόντων των μελών τους και τρίτων.

ιγ) Η παροχή συνεταιριστικής εκπαίδευσης.

ιδ) Η ίδρυση και λειτουργία αγροτουριστικών μονάδων και καταλυμάτων ,η ανάπτυξη του οικοτουρισμού, του κοινωνικού τουρισμού, και των αγροτουριστικών εργασιών.

ιε) Κάθε δραστηριότητα για την βελτίωση της κοινωνικής και πολιτιστικής κατάστασης των αγροτών και του βιωτικού τους επιπέδου.

3.) Απαγορεύεται στις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις να χορηγούν χρηματικά δάνεια σε μη μέλη τους ή να παρέχουν εγγυήσεις υπέρ αυτών.

4.) Για την εκπλήρωση των σκοπών τους οι αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις μπορούν να συμπράτουν σε κοινές επιχειρήσεις με καταναλωτικούς συνεταιρισμούς , νομικά πρόσωπα δημόσιου τομέα , κατά το άρθρο 1 παρ. 6 του ν. 1256/1982 (ΦΕΚ 65), με κοινωφελείς

οργανισμούς , συνεταιριστικές οργανώσεις άλλων χωρών και επιχειρήσεις
οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης(Ο.Τ.Α.)

ΠΗΓΗ: Γεωργίου Εμμ. Μυρτάκη « Ο Νόμος 1541/1985 »

Αθήνα 1987, σελ. 9.

Δ. ΟΙ ΓΝΩΣΤΟΤΕΡΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Σε ευρύτερο υπερ-τοπικό ή εθνικό επίπεδο λειτουργούν συνεταιριστικές οργανώσεις με νομική μορφή Κεντρικής Ένωσης, Κοινοπραξίας ή Συνεταιριστικής Εταιρίας. Πολλές από αυτές είναι ευρύτερα γνωστές και σπουδαίες για τις σημαντικές υπηρεσίες που προσφέρουν, όπως:

1.) Στον τομέα της μεταποίησης των οπωροκηπευτικών η Ομοσπονδία Αγροτικών Συνεταιρισμών Θεσσαλονίκης, η «ΣΕΚΟΒΕ» (Συνεταιριστικά Εργοστάσια Κονσερβοποιίας Βόρειας Ελλάδας), η «ΣΕΒΑΘ» (Συνεταιριστική Εταιρία Βιομηχανικής Ανάπτυξης Θράκης), η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Λαγκαδά, κ.α.

2.) Στον τομέα της μεταποίησης των κρεάτων η «ΣΕΠΕΚ» (Συνεταιριστική Εταιρία παραγωγής και εμπορίας κρεάτων) στην Ξάνθη και η «ΚΡΕΣΕΡ» της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Σερρών.

3.) Στην παραγωγή και εμπορία κρασιών, η «ΚΕΟΣΟΕ», η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Πεζών Ηρακλείου Κρήτης, Αμυνταίου, Φλώρινας, Ιωαννίνων, Σάμου, Λήμνου, Καρδίτσας κ.α., των Αγροτικών Συνεταιρισμών Αρχανών Ηρακλείου Κρήτης, Νεμέας, Τυρνάβου, Νάουσας κ.α.

4.) Στην επεξεργασία γάλακτος και στην παραγωγή τυριών και άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων είναι το «ΑΓΝΟ» Θεσσαλονίκης, η «ΣΕΡΓΑΛ» Σερρών, η «ΝΕΟΓΑΛ» Δράμας, η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ροδόπης, Καστοριάς, Ελλασώνας, η «ΔΩΔΩΝΗ» κ.α

5.) Η τριτοβάθμια Συνεταιριστική Οργάνωση «ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ» στην εμπορία ελαιολάδου και ελιάς.

6.) Η «ΚΥΔΕΠ» (Κεντρική Υπηρεσία Διαχείρισης Εγχώριων Προϊόντων) στη διαχείριση σιτηρών, βαμβακιού και σπόρων.

7.) Η «ΣΥΝΕΛ» (Συνεταιριστική Εταιρία Λιπασμάτων) στην παραγωγή και εμπορία λιπασμάτων.

8.) Η «ΣΥΝΕΔΙΜ» (Συνεταιριστική Εταιρία Διεθνών Μεταφορών) στις διεθνείς μεταφορές αγροτικών προϊόντων.

9.) Η «ΣΕΚΕ» στα καπνά, στην παραγωγή και εμπορία τσιγάρων, η μοναδική συνεταιριστική οργάνωση «ΣΕΚΑΠ» (Συνεταιριστική Εταιρία Καπνοβιομηχανίας) με τα γνωστά τσιγάρα ΣΕΚΑΠ (COOPER, GR, ΚΙΡΕΤΣΙΠΕΡ κ.α.)

10.) Η «ΚΣΟΣ» στη σταφίδα.

11.) Η «ΣΠΕ» στα εφόδια.

12.) Η «ΣΠΕΚΑ» στα μηχανήματα.

13.) Η «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ» στις ασφάλειες.

14.) Η «ΕΛΣΥ» στις διανομές.

15.) Η «ΑΣΕ» στις εκδόσεις και αρκετές ακόμη.

Ε.) Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΕ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Λίγα μόνο χαρακτηριστικά στοιχεία θα δοθούν εδώ με την βασική σημείωση ότι υπάρχει μια αξιόλογη διεθνής συνεργασία και αλληλεγγύη μεταξύ των συνεταιριστικών οργανώσεων τόσο στον ιδεολογικό τομέα όσο και στον οικονομικό τομέα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Διεθνούς Επιτηρίδας των Συνεταιρισμών (1971) που τυπώνει κατά διαστήματα το Διεθνές Γραφείο Εργασίας του ΟΗΕ που εδρεύει στη Γενεύη, υπάρχουν 21 Συνεταιριστικές Οργανώσεις (οικονομικές ή ιδεολογικές) με διεθνή διακλάδωση.

Απο την απλή απαρίθμησή τους φαίνεται η ευρύτητα της συνεταιριστικής συνεργασίας σ'όλο τον κόσμο με ποικίλες εφαρμογές και μορφές.

1.) Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση (ή Συμμαχία) που εδρεύει στο Λονδίνο. Κεντρική ιδεολογική οργάνωση για μελέτη υποβοήθηση και εκπροσώπηση των συνεταιρισμών όλου του κόσμου. Σ' αυτή μετείχαν το 1996, 140 κεντρικές οργανώσεις με 611.523 συνεταιρισμούς και 230.500.000 άτομα.

Κατά το 1974 μετείχαν 160 Κεντρικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις απο 62 χώρες, που αντιπροσωπεύουν 657.815 συνεταιρισμούς με 321.526.265 άτομα μέλη τους. Οι αριθμοί και μόνο αυτοί, δείχνουν την τεράστια επέκταση και δύναμη των συνεταιριστικών οργανώσεων διεθνικά.

ΠΗΓΗ: « Αριστεΐδη Κλήμη : τί είναι και τι δεν είναι ο Συνεργατισμός- Συνεταιρισμός », δεύτερη έκδοση, 1982, σελ. 120 .

2.) Η οργάνωση των Συνεταιρισμών της Αμερικής (Η.Π.Α. έτος ίδρύσεως 1963). Μετέχουν 54 οργανώσεις με 20.000 συνεταιρισμούς και 6.000.000 άτομα-μέλη.

3.) Η Διεθνής Ένωση Ράϊφαϊζέν (Γερμανία, 1968) με 46 οργανώσεις.

4.) Η Διεθνής Αγροτική Συνεταιριστική Εταιρεία για χονδρικές αγορές και πωλήσεις. (Ρότερνταμ 1929). Μέλη 15 κεντρικές οργανώσεις.

5.) Η Σκανδιναβική Συνεταιριστική Εταιρεία (Κοπεγχάγη , 1918). Μέλη 6 κεντρικές οργανώσεις με 19.500 συνεταιρισμούς και 3.400.000 άτομα-μέλη.

6.) Η Διεθνής Συνεταιριστική Εταιρεία για προϊόντα πετρελαίου, (Η.Π.Α, 1947). Μέλη 87 κεντρικές οργανώσεις.

7.) Το Πρακτορείο για την διάθεση των αγροτικών προϊόντων της Νέας Ζηλανδίας (Λονδίνο, 1921). Μέλη 3 κεντρικές οργανώσεις.

8.) Η Διεθνής πιστωτική CUNA (Η.Π.Α. , 1934). Μέλη 91 οργανώσεις, 53.000 συνεταιρισμοί και 33.000.000 άτομα.

9.) Η Διεθνής Εταιρεία αμοιβαίας ασφαλίσεως (Η.Π.Α. , 1935). Μέλη 22.605 οργανώσεις και 12.791.000 άτομα.

10.) Η Διεθνής Συνεταιριστική Τράπεζα (Ελβετία, 1956). Μέλη 46 οργανώσεις.

11) Η Διεθνής Ένωση για την ανάπτυξη των συνεταιρισμών κατοικίας. (Η.Π.Α. , 1966). Μέλη 10 οργανώσεις με 5700 συνεταιρισμούς και 2.200.000 μέλη.

12) Η Ένωση των εταιριών αμοιβαίας ασφάλισης υγείας (Η.Π.Α. , 1959). Μέλη 8.000.000 άτομα.

13) Η Διαμερικανική Διεθνής Εταιρία για την συνεταιριστική χρηματοδότηση (Η.Π.Α. ,)

14) Η Αφρικανική Ένωση για συνεταιριστική αποταμίευση και πίστη (Κένυα, 1968).

15) Η Ένωση των υπερποντίων συνεταιριστικών αγροτικών οργανώσεων (Λονδίνο, 1921). Μέλη 4 κεντρικές οργανώσεις.

16) Η Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Ένωση των κεντρικών οργανώσεων παραγωγής και χονδρικής προμήθειας των καταναλωτικών συνεταιρισμών (Γερμανία και Βέλγιο, 1962). Μέλη 6 κεντρικές οργανώσεις.

17) Η Γενική Επιτροπή- Αντιπροσωπεία του Αγροτικού Συνεργατισμού των χωρών της Ε.Ο.Κ. , η γνωστή COGECA (Βέλγιο 1959). Μέλη οι κεντρικές οργανώσεις των χωρών της Ε.Ο.Κ.

18) Το ίδρυμα Πλάνκετ (Λονδίνο , 1919). Μέλη 156 οργανώσεις και άτομα.

19) Το Διεθνές Συνεταιριστικό Ινστιτούτο (Παναμάς , 1963)

20) Το Διεθνές Κέντρο Ερευνών και Πληροφόρησης για την συλλογική οικονομία (Βέλγιο, 1947).

21) Το Διεθνές Κέντρο Ερευνών για τις αροτικές συνεταιριστικές κοινότητες (Ισραήλ, 1965).

Αυτά τα πολύ γενικά στοιχεία για τις μεγάλες διεθνείς ιδεολογικές ή οικονομικές συν/κές οργανώσεις.

Αυτά είναι χαρακτηριστικά για την έκταση της συνεταιριστικής κίνησης σε όλο τον κόσμο.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΣΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΦΑΣΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Στις φάσεις, στις οποίες αναφερθήκαμε παραπάνω, οι αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις είχαν και αυτές τη συμβολή τους, ανάλογα με την μορφή και το μέγεθός τους.

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Κατά την φάση αυτή έχουμε την εμφάνιση της ιδέας του συνεργατισμού στο χώρο της γεωργικής παραγωγής, αλλά και την εμφάνιση και την ανάπτυξη των πρώτων αγροτικών συνεταιρισμών. Ο άνθρωπος από τα πρώτα βήματα της ζωής του διαπίστωσε την ανάγκη και την χρησιμότητα της συνεργασίας. Η συνεργασία αυτή απέβλεπε κυρίως στην αντιμετώπιση των φυσικών κινδύνων, στην εξασφάλιση των μέσων διατροφής και στην προστασία από επιδρομές άλλων συνανθρώπων του. Με την πάροδο των αιώνων και όσο προχωρεί η εξέλιξη και ανάπτυξη εμφανίζονται περισσότερες και πιο οργανωμένες μορφές συνεργασίας, εμφανίζονται οι πρώτοι συνεταιρισμοί. Κατά την πρώτη φάση της γεωργικής αναπτυξής περιορισμένη πρέπει να θεωρηθεί ότι ήταν, τόσο η ανάπτυξη όσο και η συμβολή των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων στη γεωργική παραγωγή.

Οι πρώτοι συνεταιρισμοί είχαν σαν αντικείμενο να διευκολύνουν τα μέλη τους στην εξοικονόμηση των απαιτούμενων πιστώσεων για οργάνωση της παραγωγής τους, για να μην αναγκάζονται να καταφεύγουν στον ελεύθερο δανεισμό, που με τα υπέρογκα επιτόκια

καταντούσε συχνά μοιραίος για τους μικρούς και αδύνατους οικονομικά παραγωγούς. Αργότερα με τα πρώτα βήματα της τεχνολογίας στη γεωργική παραγωγή οι συνεταιρισμοί επέκτειναν τις δραστηριότητες τους και στο χώρο της προμήθειας των μελών τους με τα απαραίτητα εφόδια και υλικά για τις παραγωγικές τους δραστηριότητες όπως είναι για παράδειγμα οι σπόροι και τα λιπάσματα ,παίρνοντας παράλληλα τη μορφή του προμηθευτικού συνεταιρισμού. Και με τις δύο αυτές μορφές συνεταιρισμού ,δηλαδή του πιστωτικού και του προμηθευτικού συνεταιρισμού, κατά την πρώτη φάση της γεωργικής ανάπτυξης, η συμβολή των αγροτικών συνεταιρισμών υπήρξε ιδιαίτερα σημαντική, όχι μονάχα γιατί διευκόλυναν τους παραγωγούς στους δύο αυτούς βασικούς τομείς της γεωργικής παραγωγής ,αλλά και γιατί τους έδωσαν την δυνατότητα να καλλιεργήσουν μέσα τους τη συνεταιριστική ιδέα συνειδητοποιώντας τις δυνατότητες που αποκτούν με την συνένωση των προσπάθειών τους στα πλαίσια του συνεταιρισμού, ώστε να δημιουργηθεί μέσα τους η επιθυμία και διάθεση για ευρύτερη και πιο ουσιαστική συνεργασία μεταξύ τους.

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Κατά την δεύτερη φάση της γεωργικής ανάπτυξης πολύ ευρύτερος και ουσιαστικότερος είναι ο ρόλος των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων.

Κατά την φάση αυτή έχουμε όχι μονάχα την εισαγωγή αλλά και την εξ'ολοκλήρου συμμετοχή της τεχνολογίας στη γεωργική παραγωγή. Έτσι οι συνεταιρισμοί δεν είναι δυνατό να περιορίσουν τις δραστηριότητες τους μόνο στον πιστωτικό και προμηθευτικό τομέα. Για την εξασφάλιση των απαιτούμενων πιστώσεων ιδρύονται και δραστηριοποιούνται άλλοι πιστωτικοί οργανισμοί, όπως η Αγροτική Τράπεζα στη χώρα μας, οι οποίοι και αναλαμβάνουν αυτή την αποστολή.

Οι προμήθειες εφοδίων και υλικών εξακολουθούν να αποτελούν βασικό αντικείμενο των αγροτικών συνεταιρισμών, αλλά διευρυμένο τώρα σημαντικά τόσο στον αριθμό όσο και στις ποσότητες των διακινούμενων εφοδίων. Με τη χρησιμοποίηση των γεωργικών μηχανημάτων στη γεωργική παραγωγή και την παράλληλη εκμηχάνιση της γεωργίας, οι συνεταιρισμοί, εκτός από την διευκόλυνση των παραγωγών στην προμήθεια των μηχανημάτων, προμηθεύουν και τους συνεταιρισμούς με ορισμένα μεγάλης αξίας και μεγάλης απόδοσης μηχανήματα που είναι δύσκολο όχι μονάχα να τα προμηθευτεί αλλά και να τα αξιοποιήσει μόνος του ένας μεμονωμένος παραγωγός, για την από κοινού χρησιμοποίησή τους από το σύνολο των παραγωγών μελών του συνεταιρισμού.

Η δραστηριότητα αυτή των συνεταιρισμών συντελεί σημαντικά στη μείωση του κόστους εκτέλεσεως των διαφόρων καλλιεργητικών και

άλλων εργασιών και παράλληλα και του κόστους των προϊόντων, ενώ διευκολύνει τους παραγωγούς στην έγκαιρη και ποιοτικά καλύτερη εκτέλεση των διαφόρων εργασιών.

Η προμήθεια γεωργικών μηχανημάτων, όπως γεωργικών ελκυστήρων μεγάλης ιπποδυνάμεως, και μηχανημάτων συγκομιδής, όπως οι αλωνιστικές μηχανές των σιτηρών, ήταν οι πρώτες τέτοιας μορφής δραστηριότητες των συνεταιρισμών, για να επανέλθει αργότερα η δράση τους στην επεξεργασία διαφόρων γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων.

Η δημιουργία συνεταιριστικών εργοστασίων επεξεργασίας ή μεταποίησης γεωργικών ή κτηνοτροφικών προϊόντων, όπως ελαιουργία, εκκοκιστήρια βάμβακος, επεξεργασίας σταφίδας, τυροκομεία κ.λ.π. έδωσαν την δυνατότητα στους παραγωγούς να αξιοποιούν καλύτερα την γεωργική τους παραγωγή και να αυξάνουν έτσι το καθαρό εισόδημά τους από τις παραγωγικές τους δραστηριότητες.

Η διεύρυνση αυτή των δραστηριοτήτων των συνεταιριστικών οργανώσεων έδωσε την δυνατότητα στους παραγωγούς να διαπιστώνουν περισσότερο ίσως από κάθε άλλη φορά την σημασία των συνεταιριστικών οργανώσεων και την δυνατότητα συμβολής τους στις παραγωγικές τους διαδικασίες.

Έτσι έχουμε κατά την περίοδο αυτή μια ιδιαίτερη ανάπτυξη των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων, τόσο από την άποψη του αριθμού των οργανώσεων όσο και από την άποψη του αριθμού των μελών τους, των συνεταιρισμένων δηλαδή αγροτών.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Παράλληλα με την εφαρμογή της τεχνολογίας στη γεωργική παραγωγή, κατά την τρίτη φάση της γεωργικής αναπτύξεως, ή τάση που επικρατεί είναι να καλύπτουν οι συνεταιρισμοί κάθετα και οριζόντια όλο και ευρύτερο φάσμα παραγωγικών διαδικασιών.

Από την απλή εξυπηρέτηση των παραγωγών στην εκτέλεση των διαφόρων καλλιεργητικών εργασιών ή τον εφοδιασμό τους με τα απαιτούμενα παραγωγικά μέσα, εφόδια και υλικά, οι συνεταιρισμοί προχωρούν στην οργάνωση της παραγωγής, στην εκτέλεση όλων των παραγωγικών εργασιών, στην επεξεργασία και μεταποίηση των προϊόντων και στην διάθεσή τους στην αγορά για λογαριασμό των μελών τους παραγωγών.

Επεκτείνουν ακόμα τις δραστηριότητές τους, οι αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις και στην αντιμετώπιση των καταναλωτικών αναγκών των μελών τους, διευρύνοντας έτσι το πεδίο δράσεως τους από το χώρο των παραγωγικών εργασιών των μελών τους και στο χώρο της καλύψεως των βασικών καθημερινών τους αναγκών. Έτσι, η ζωή και η επαγγελματική απασχόληση των παραγωγών εντάσσεται όλο και περισσότερο μέσα στα πλαίσια των συνεταιριστικών οργανώσεων και οι δραστηριότητες των οργανώσεων αυτών αντικαθιστούν όλο και περισσότερο τις μεμονομένες προσπάθειες του παραγωγού.

Η ανάπτυξη εξάλλου των δραστηριοτήτων των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων εξασφαλίζει για τον παραγωγό-μέλος την εύκολη και άμεση εφαρμογή στη γεωργική του παραγωγή κάθε νεότερου δεδομένου της ολοένα εξελισσόμενης τεχνολογίας, που για πολλές περιπτώσεις θα ήταν πολύ δύσκολη ή πολύ δαπανηρή, αν όχι και αδύνατη για το μεμονομένο παραγωγό.

Για την πληρέστερη εκπλήρωση αυτής της ολοένα διευρυνόμενης αποστολής των συνεταιρισμών, η πολιτεία προχωρεί στη λήψη των κατάλληλων θεσμικών μέτρων που εξασφαλίζουν την κατάλληλη οργανωτική διάρθρωση των συνεταιρισμών.

Προχωρεί ακόμα στη χρησιμοποίηση των συνεταιρισμών για την εφαρμογή μέτρων αγροτικής πολιτικής ,διευρύνοντας ακόμα περισσότερο το φάσμα των δραστηριοτήτων τους.

Η ανάπτυξη κατά την περίοδο αυτή σε ιδιαίτερα σημαντικό βαθμό των διεθνών σχέσεων στο χώρο της γεωργικής παραγωγής και ιδιαίτερα η είσοδος της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, δημιουργεί για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς μια νέα προοπτική για την εφαρμογή μέτρων που επιβάλλονται από την ανάπτυξη των σχέσεων αυτών ,όπως είναι π.χ. η ακολουθούμενη από τις χώρες της Ε.Ο.Κ. κοινή αγροτική πολιτική.

Τέλος κατά την περίοδο αυτή γίνεται εμφανέστερη και πιο ουσιαστική ή επίδραση της δράσεως των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.Η οργάνωση της γεωργικής παραγωγής σε συνεταιριστική βάση ,η επεξεργασία και η εμπορία των γεωργικών προϊόντων από τους αγροτικούς συνεταιρισμούς εξασφαλίζει για το κοινωνικό σύνολο προϊόντα καλύτερα σε ποιότητα και σε ουσιαστικά μικρότερο κόστος και κατά συνέπεια χαμηλότερες τιμές.

Η ανάπτυξη εξάλλου του γεωργικού τομέα στον οποίο τόσο σημαντικά συμβάλλουν οι αγροτικοί συνεταιρισμοί ,η αύξηση των εξαγωγών γεωργικών προϊόντων και η αντίστοιχη μείωση των εισαγωγών συμβάλλουν στην ευρύτερη οικονομική ανάπτυξη της χώρας, ανάπτυξη που επηρεάζει ενεργητικά ολόκληρο το κοινωνικό σύνολο.

ΠΗΓΗ: Ευσταθίου Ζάχαρη « Γεωργική και Συνεταιριστική Οικονομία » ,
Αθήνα 1987, σελ. 270.

ΠΗΓΗ :Γεωργίου Ν. Συκιανάκη « Γεωργική και Συνεταιριστική Πολιτική και Γεωργική Ανάπτυξη » , Αθήνα 1975 , σελ. 15.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΣΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΩΝ

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Το κεντρικό πρόβλημα της γεωργίας, συνδεδεμένο με το ρόλο αυτής στην οικονομική ανάπτυξη, είναι ο βαθμός συμμετοχής του τομέα αυτού στο κοινωνικό προϊόν και στις αυξήσεις του κοινωνικού προϊόντος κατά την ανάπτυξη της οικονομίας.

Γενικά παρατηρείται, ότι το κατά απασχολούμενο προϊόν και εισόδημα στην ελληνική γεωργία είναι συγκριτικά μικρότερο από όλα τ' άλλα επίπεδα αναπτύξεως.

Παρατηρείται επίσης, ότι σε όλες τις αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες το μέσο εισόδημα ανά άτομο και το επίπεδο διαβίωσης ανέρχεται βαθμιαία στους μη γεωργικούς τομείς. Στη γεωργία επίσης το προϊόν ανά άτομο και εισόδημα αυξήθηκε παράλληλα, ως αποτέλεσμα της αύξησης του ακαθάριστου γεωργικού και της μείωσης του γεωργικού πληθυσμού.

Για αυτό τον λόγο παρατηρείται μια τάση στις περισσότερες χώρες, ιδίως τις αναπτυγμένες, να εφαρμόσουν ειδική κρατική πολιτική ενισχύσεως των γεωργικών εισοδημάτων.

Τα χαμηλά γεωργικά εισοδήματα οφείλονται βασικά σε διαφορετικά αλλά αλληλοσχετιζόμενα αίτια:

A) Στην ύπαρξη μεγάλου αριθμού γεωργικών εκμεταλλεύσεων μικρής παραγωγικής ικανότητας, ώστε να μην μπορούν να εξασφαλίσουν στους κατόχους τους ικανοποιητικό εισόδημα.

B) Στις χαμηλές τιμές των γεωργικών προϊόντων, που οφείλεται στην τάση της γεωργικής παραγωγής να αυξάνει σε ποσότητα, χωρίς να

υπάρχει δυνατότητα απορρόφησης σε ικανοποιητικές τιμές, ώστε να εξασφαλίσουν ένα καλό εισόδημα στους παραγωγούς.

Οι γεωργοί που διαθέτουν μικρή παραγωγική ικανότητα μπορούν να βελτιώσουν το εισόδημά τους από την γεωργία, εάν αναδιοργανώσουν και επεκτείνουν την γεωργική τους εκμετάλλευση. Για να γίνει αυτό απαιτείται αύξηση της χρησιμοποιούμενης γεωργικής εκτάσεως και του απασχολούμενου κεφαλαίου στην εκμετάλλευση.

Αύξηση του μεγέθους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι δυνατή, μόνο εάν σημαντικός αριθμός γεωργικών οικογενειών μεταναστεύσουν προς αστικά κέντρα και στραφούν προς άλλα επαγγέλματα εγκαταλείποντας την γεωργία.

Το χαμηλό γεωργικό εισόδημα μπορεί να οφείλεται στον ταχύ ρυθμό αύξησης της παραγωγής, που είναι συνέπεια της εφαρμογής βελτιωμένων καλλιεργητικών μεθόδων.

Πολλές φορές η απορρόφηση της αυξημένης παραγωγής δεν είναι δυνατή χωρίς μείωση των τιμών στην αγορά, ή χωρίς τη δημιουργία νέων διεξόδων (π.χ. εξαγωγές, βιομηχανική επεξεργασία).

Η αύξηση της παραγωγής αντικατοπτρίζει βέβαια τη βελτίωση της παραγωγικότητας της γεωργίας και έχει σαν αποτέλεσμα την κάλυψη περισσότερων αναγκών του πληθυσμού σε τρόφιμα με μικρότερη προσπάθεια και σε χαμηλότερη τιμή.

Η τάση αυτή δημιουργεί την ανάγκη εκτεταμένων προσαρμογών στη δομή της γεωργίας, στην εμπορία των γεωργικών προϊόντων και στην κατανομή των γεωργικών πόρων, προκειμένου να αποτραπεί περαιτέρω μείωση των γεωργικών εισοδημάτων.

ΠΗΓΗ: Γεωργίου Ν. Συκιανάκη « Γεωργική Συνεταιριστική Πολιτική και Γεωργική Ανάπτυξη » Αθήνα 1975, σελ. 33

ΤΡΟΠΟΙ ΣΥΜΒΟΛΗΣ

Η συμβολή των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων στη βελτίωση της εισοδηματικής θέσης των γεωργών ,μπορεί να είναι αξιόλογη.

Μπορούμε να διακρίνουμε τέσσερις διαφορετικούς τρόπους εκδήλωσης της συμβολής αυτής :

- α) Επίδραση επί της παραγωγής των γεωργικών προϊόντων .
- β) Επίδραση επί των τιμών των γεωργικών προϊόντων.
- γ) Εξασφάλιση της συμμετοχής των γεωργών σε μεγαλύτερο ποσοστό επί της τελικής τιμής καταναλωτού.
- δ) Προμήθεια στις γεωργικές οικογένειες καταναλωτικών αγαθών, σε χαμηλές τιμές.

Θα αναλύσουμε πιο κάτω με πολύ λεπτομέρεια τους παραπάνω τρόπους συμβολής των συνεταιριστικών οργανώσεων στην βελτίωση της εισοδηματικής θέσης των γεωργών.

ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Οι συνεταιριστικές δραστηριότητες που επιδρούν στην παραγωγή μπορούν να καταταγούν σε τέσσερις κατηγορίες.

α) Εισαγωγή τεχνολογικών βελτιώσεων στη γεωργία.

Η τεχνολογική ανάπτυξη της γεωργίας συντελεί στην αντικατάσταση των παλιών συντελεστών παραγωγής από καινούργιους. Όπως για παράδειγμα, οι ελκυστήρες υποκαθιστούν τα ζώα έλξεως και μεταφοράς, τα καύσιμα υποκαθιστούν την τροφή των ζώων, τα χημικά λιπάσματα τις κοπριές, οι αγοραζόμενοι σπόροι τους ιδιοπαραγόμενους κ.λ.π.

Οι υποκαταστάσεις αυτές αυξήθηκαν όσο το κόστος των αγοραζόμενων εισροών μειωνότανε έναντι του κόστους των παραγόμενων εισροών από τις ίδιες τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Η δραστηριοποίηση των γεωργικών συνεταιρισμών, στην Ευρώπη συμπίπτει χρονικά με την ανάπτυξη και διάδοση αγοραζόμενων αναλώσιμων εισροών, στην οποία συνέλαβαν και οι ίδιοι οι συνεταιρισμοί.

Η καταλληλότητα των γεωργικών συνεταιρισμών για την προώθηση αυτών των βελτιώσεων οφείλεται στις σχέσεις αυτών με το κράτος και τα ερευνητικά ιδρύματα, αλλά και στην εμπιστοσύνη των γεωργών προς τους γεωργικούς συνεταιρισμούς.

β) Επίτευξη χαμηλών τιμών μέσω των συνεταιρισμών προμηθευόμενων παραγωγικών εφοδίων.

Η τεχνολογική πρόοδος οδήγησε στην μεγαλύτερη « εμπορευματοποίηση » της γεωργίας. Όταν οι γεωργοί καταβάλλουν δαπάνες για την αγορά

εισροών, είναι περισσότερο ευαίσθητοι προς το κόστος των εισροών αυτών, παρά όσο όταν οι εισροές αυτές προσφέρονται από την ίδια την γεωργική οικογένεια, διότι το κόστος ευκαιρίας των ιδιοπαραγόμενων εισροών δεν είναι απολύτως γνωστό στον παραγωγό.

Οι τιμές των αναλώσιμων εισροών επηρεάζονται από την αποτελεσματικότητα και ανταγωνιστικότητα του δικτύου διανομής. Η διανομή των εισροών αυτών, δημιουργεί πρόβλημα στους γεωργούς, λόγω του μεγάλου αριθμού των γεωργών και της διασποράς τους στο χώρο. Το σύστημα διανομής επομένως θα πρέπει να επεκτείνεται μέχρι και στους πιο απομακρυσμένους αγροτικούς οικισμούς και όχι μόνο μέχρι τα κυριώτερα ημιαστικά κέντρα της υπαίθρου.

Η έλλειψη αποτελεσματικότητας του συστήματος διανομής αυξάνει τις τιμές των γεωργικών εφοδίων και μειώνει την χρήση τους και χειρότερα, δεν διευκολύνει την διακίνηση και έγκαιρη διάθεση στους γεωργούς εξελιγμένων εισροών, οι οποίοι αποτελούν φορείς βελτιωμένης τεχνολογίας.

Το δίκτυο διανομής, που βασίζεται στο ιδιώτικο εμπόριο, εμφανίζει ορισμένα σοβαρά μειονεκτήματα, όταν μάλιστα πρόκειται για εισροές, των οποίων η εμπορία και χρησιμοποίηση απαιτεί ειδικές γνώσεις και ακριβή τήρηση χρονικών προθεσμιών εφοδιασμού των γεωργών (λιπάσματα, φυτοφάρμακα, βελτιωμένοι σπόροι).

Το μειονέκτημα του συστήματος αυτού είναι η πιθανή μονοπωλιακή θέση των μικρών εμπόρων των εισροών αυτών σε τοπικό επίπεδο, το οποίο θα έχει δυσμενείς επιπτώσεις στην τιμή και στον ομαλό εφοδιασμό των γεωργών.

Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί μπορούν να επιτυγχάνουν χαμηλές τιμές λόγω της δυνατότητας πραγματοποίησεως από τις κεντρικές οργανώσεις μεγάλων παραγγελιών, κάτω από ειδικούς όρους και συμφωνίας μεταξύ των προμηθευτών βιομηχάνων.

Επίσης οι συνεταιρισμοί μπορούν να πραγματοποιούν χαμηλότερο κόστος διανομής ,λόγω διενέργειας μεταφορών μεγάλων ποσοτήτων ,διαθέσεως δικτύου αποθηκών και μεταφορικών μέσων για τοπικές μεταφορές.

γ) Παροχή υπηρεσιών στους γεωργούς.

Λέγοντας παροχή υπηρεσιών προς τους αγρότες εννοούμε τις υπηρεσίες εκείνες οι οποίες εξοικονομούν χρόνο στους παραγωγούς ή προάγουν την επαγγελματική ή τεχνική κατάρτιση αυτών.Έτσι επιτυγχάνεται αύξηση του χρόνου απασχολήσεως των γεωργών στις εκμεταλλεύσεις τους.

δ) Διενέργεια καλλιεργητικών εργασιών για λογαριασμό των γεωργών.

Σ' αυτές κατατάσσονται καλλιεργητικές εργασίες (οργώματα, ισοπεδώσεις κ.λ.π.) προστασίας της παραγωγής (ψεκασμοί κ.λ.π.) και συγκομιδής.

Η ανάγκη διενέργειας τέτοιου είδους εργασιών προκύπτει από την αδυναμία αγοράς,από τις μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις , του σύγχρονου τεχνολογικώς άρτιου μηχανικού εξοπλισμού, λόγω του υψηλού κόστους προμήθειας και της αδυναμίας πλήρους αξιοποίησης του δυναμικού των μεγάλων μηχανημάτων , σε μια μικρή καλλιέργεια .

Με την συνεταιριστική ιδιοκτησία αυτών των μηχανών παρακάπτονται τα μειονεκτήματα της μικρής γεωργικής εκμετάλλευσης.Η γεωργική εκμετάλλευση δεν προμηθεύεται τον συντελεστή της παραγωγής αλλά τις υπηρεσίες.

Βεβαία αντί της συνεταιριστικής ιδιοκτησίας γεωργικών μηχανημάτων,οι μικροί παραγωγοί δεν αναγκάζονται να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες μηχανημάτων ιδιωτικής ιδιοκτησίας, με υψηλότερο όμως κόστος.

Φαίνεται όμως πως η συνεταιριστική ιδιοκτησία υπηρετεί,διότι μέσω αυτής είναι δυνατή ή επίτευξη χαμηλότερου κόστους λειτουργίας ,λόγω μη υπολογισμού κερδών και γιατί ο συνεταιρισμός μπορεί και διατηρεί μεγαλύτερο αριθμό μηχανών διαφόρου τύπου με συνεργείο συντηρήσεως και επισκευών.

Αυτό φυσικά προϋποθέτει αυξημένη συνεταιριστική ανάπτυξη και οργάνωση, χωρίς την ύπαρξη αυτών η λειτουργία των συνεταιρισμών είναι αδύνατη.

Πρέπει να σημειωθεί πως η ανάπτυξη συνεταιρισμών κοινής ιδιοκτησίας υπήρξε περισσότερο αποτελεσματική στη Γερμανία, όπου είναι γνωστοί με την ονομασία « MASCHINENRING ».

ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Η πολιτική τιμών στη γεωργία είναι μέσο επηρεασμού της αυξήσεως και κατανομής παραγωγικών πόρων προς επίτευξη των βασικών σκοπών της ανάπτυξης και δίκαιης κατανομής του εισοδήματος.

Ο καθορισμός της πολιτικής των τιμών των γεωργικών προϊόντων δυσχεραίνεται από την ποικιλία των συγκρουόμενων λειτουργιών, τις οποίες επιτελούν οι τιμές

Οι λειτουργίες αυτές είναι οι εξής

1. Κατανομή των παραγωγικών πόρων μεταξύ της γεωργίας και των μη γεωργικών τομέων
2. Κατανομή των παραγωγικών πόρων μέσα στη γεωργία μεταξύ των διαφόρων παραγωγικών δραστηριοτήτων
3. Δημιουργία πρόσθετων πόρων, ίδια κεφάλαια για την ανάπτυξη
4. κατανομή του εισοδήματος μεταξύ περιοχών, τομέων και εισοδηματικών ομάδων

Για να είναι αποτελεσματική η πολιτική επί των τιμών των γεωργικών προϊόντων, θα πρέπει να εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο και σταθερότητα εισοδήματος στη γεωργία ενώ συγχρόνως θα επιτρέπει τη μεγαλύτερη δυνατή ευελιξία της γεωργικής παραγωγής κατά τη διαδικασία της προσαρμογής στη καταναλωτική ζήτηση

Η πολιτική προστασίας των τιμών των γεωργικών προϊόντων είναι δυνατόν να έχει ανεπιθύμητες συνέπειες για την κοινωνική ευημερία

Τα ανεπιθύμητα αποτελέσματα μιας τέτοιας πολιτικής διαφέρουν, ανάλογα με το εφαρμοζόμενο σύστημα στηρίξεως των τιμών. Χαρακτηριστικά αναφέρονται τα ακόλουθα μειονεκτήματα

1. Περιορισμός της κατανάλωσης εφ' όσον διατηρούνται τιμές σε επίπεδα υψηλότερα από εκείνα τα οποία θα ισχύουν σε συνθήκες ελεύθερης αγοράς
2. Αύξηση του κινδύνου δημιουργίας αδιάθετων γεωργικών πλεονασμάτων
3. Μείωση των κινήτρων των παραγωγών για την εφαρμογή περισσότερων αποτελεσματικών μεθόδων παραγωγής
4. Επιβολή δαπανηρών και σύνθετων διοικητικών ελέγχων στη γεωργία με σκοπό σε ορισμένες περιπτώσεις να βλάψουν την δραστηριότητα των προοδευτικών γεωργών
5. Καταβολή υψηλών τιμών ή επιδοτήσεων σε μεγάλες και αποδοτικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις για την επιδίωξη ενισχύσεως του εισοδήματος των μικρών γεωργών.

Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί ως φορείς της εμπορίας των γεωργικών προϊόντων συγκεντρώνουν πολλά πλεονεκτήματα και μπορούν να εξασφαλίσουν ικανοποιητικό επίπεδο και σταθερότητα τιμών.

Προϋποθέσεις αυτού βεβαίως είναι η ύπαρξη ανεπτυγμένου γεωργικού συνεργαρισμού κυρίως όσο αφορά την οργανωτική συγκρότηση των συνεταιρισμών και την εξεύρεση ικανών ηγετικών στελεχών.

Παρακάτω, θα αναφερθούμε αναλυτικά στην συμβολή των συνεταιρισμών στην εμπορία των αγροτικών προϊόντων.

ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΩΝ ΣΕ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΗΣ ΤΕΛΙΚΗΣ ΤΙΜΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΟΥ

Παρατηρείται γενικά πως όσο ανέρχεται το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας τόσο η διαφορά μεταξύ της τιμής παραγωγού των γεωργικών προϊόντων αυξάνει. Αυτό συμβαίνει για δύο βασικούς λόγους.

1. Με την άνοδο του επιπέδου οικονομικής ανάπτυξης διαφοροποιείται το σύστημα εμπορίας των γεωργικών προϊόντων

Οι λειτουργίες εμπορίας γίνονται περισσότερο σύνθετες και πολύπλοκες. Αναλαμβάνονται πλέον αυτές οι λειτουργίες από ειδικούς φορείς και όχι από τους γεωργούς όπως γινόταν στη παραδοσιακή γεωργία που μεριμνούσε ο ίδιος ο γεωργός για τη μεταφορά και πώληση των προϊόντων του, στον καταναλωτή ή τον λιανοπωλητή της πλησιέστερης αγοράς.

Η παρεμβολή μεταξύ του γεωργού και του τελικού καταναλωτή αυξάνει τη διαφορά μεταξύ της τιμής της οποίας δέχεται ο παραγωγός και εκείνης, την οποία καταβάλλει ο τελικός καταναλωτής.

2. Με την αύξηση του κατά κεφαλή διαθέσιμων εισοδημάτων και βελτίωση της τεχνολογίας βιομηχανικής επεξεργασίας των γεωργικών προϊόντων οι καταναλωτικές προτιμήσεις διαφοροποιούνται

Το μέγεθος των «ευσωματωμένων υπηρεσιών» στα καταναλισκόμενα τρόφιμα αυξάνει εφ'οσον βέβαια οι υπηρεσίες αυτές παρέρχονται από φορείς εκτός της γεωργικής εκμετάλλευσης, διευρύνεται η διαφορά μεταξύ της τιμής παραγωγού και τελικού καταναλωτή.

Οι παραπάνω παράγοντες επιδεινώνουν ακόμα περισσότερο την ήδη δυσμενή εισοδηματική θέση των γεωργών εφ' όσον αυτοί δέχονται συνεχώς μειωμένο ποσοστό από την τιμή πώλησης στους καταναλωτές προϊόντων γεωργικής προελεύσεως.

Η αντιμετώπιση των παραπάνω δυσμενών εξελίξεων για τους γεωργούς, και η βελτίωση της σχετικής εισοδηματικής θέσης τους μπορεί να επιτευχθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο δια της συνεταιριστικής δραστηριότητας στους τομείς της εμπορίας και επεξεργασίας των γεωργικών προϊόντων.

Μπορεί να εξασφαλιστεί η συμμετοχή των γεωργών στο αυξανόμενο ποσοστό επί της τελικής τιμής παραγωγού, με τη διάθεση των προϊόντων τους στη συνεταιριστική οργάνωση σε αυξημένη τιμή, η κυρίως με την συμμετοχή των γεωργών στα κέρδη που πραγματοποιούνται από τις συνεταιριστικές οργανώσεις από την βιομηχανική επεξεργασία και εμπορία των προϊόντων.

ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΧΑΜΗΛΩΝ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Η δυνατότητα λειτουργίας των γεωργικών συνεταιρισμών ως προμηθευτικών και για βασικά καταναλωτικά αγαθά άμεσου η διαρκούς καταναλώσεως της αγροτικής οικογένειας συμβάλλει στην επίτευξη χαμηλών τιμών αγοράς των ειδών αυτών και αποτελεί βασικό παράγοντα βελτίωσης της πραγματικής εισοδηματικής θέσης των γεωργών.

Η λειτουργία αυτή των συνεταιρισμών είναι ουσιώδης, από την άποψη συμβολής στη βελτίωση της ευημερίας μεγάλου τμήματος του πληθυσμού της υπαίθρου, εάν ληφθεί υπ'οψη ότι οι τιμές πολλών καταναλωτικών αγαθών, ιδίως βιομηχανικών, είναι υψηλότερες στα αγροτικά κέντρα για δυο λόγους.

1. Λόγω μειωμένης αποτελεσματικότητας του εμπορικού δικτύου στην ύπαιθρο σε συνδυασμό προς το αυξημένο κόστος διανομής (μεταφορική, ενδιάμεση)

2. Λόγω της μονοπωλιακής, σε πολλές περιπτώσεις, θέσεως του ιδιωτικού εμπορίου στους αγροτικούς οικισμούς και της αδυναμίας των γεωργών να προμηθεύονται πάντοτε τα είδη αυτά, από τα πλησιέστερα αστικά κέντρα.

Η άσκηση της δραστηριότητας αυτής από τους γεωργικούς συνεταιρισμούς στην Ελλάδα είναι σχετικά μικρή.

Αυτό οφείλεται κυρίως στις αντισυνεταιριστικές ενέργειες των θιγόμενων συμφερόντων, στη στάση του κράτους και στην προσθήκη περιοριστικών διατάξεων ντο νόμο 602.

Το γεγονός ότι οι γεωργικοί συνεταιρισμοί μπορούν να επιτυγχάνουν χαμηλότερες τιμές καταναλωτικών αγαθών οφείλεται κυρίως

- Στο ότι μπορούν να προμηθεύονται, τα καταναλωτικά αγαθά, σε μεγάλες ποσότητες και χαμηλές τιμές μέσω των ενώσεων.

- Στον παραμερισμό του χονδρικού εμπορίου
- Στην επίτευξη χαμηλού κόστους διανομής λόγω χρησιμοποίησης εθελοντικής ή άλλης διάθεσης εργασίας με μικρό οικιακό κόστος
- Λόγω μη υπολογισμού κέρδους

Σημειώνεται ότι το κράτος χρησιμοποίησε πολλές φορές το δυναμικό των γεωργικών συνεταιρισμών κατά την εφαρμογή της πολιτικής του, για την ενίσχυση διαφόρων γεωργικών περιοχών που αντιμετωπίζουν προβλήματα με τη διανομή με πίστωση και με χαμηλό επιτόκιο βασικών ειδών διατροφής μέσω του γεωργικού συνεταιρισμού δικτύου.

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΑ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Με τον όρο «εμπορία» που καθιερώθηκε στη χώρα μας και διεθνώς ονομάζεται «MARKETING» αγροτικών προϊόντων, εννοούμε όχι απλώς την πώληση η αγορά προϊόντων αλλά όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται από την στιγμή που παραλαμβάνουμε το προϊόν από τον παραγωγό ως την στιγμή που θα το φτάσουμε στον καταναλωτή. Με αυτή την έννοια καταλαβαίνετε πως στην εμπορία συμπεριλαμβάνονται οι δραστηριότητες της τυποποίησης, συσκευασίας, μεταφοράς, διαφήμισης, πληροφόρησης της αγοράς, χονδρεμπορίου, εξαγωγικού εμπορίου κ.λ.π

Ο βασικός στόχος η ο βασικός ρόλος, της εμπορίας των γεωργικών προϊόντων από πλευράς παραγωγών είναι:

Να επιτύχει μεγιστοποίηση πωλήσεως των παραχθέντων προϊόντων και ταυτόχρονα να επιτύχει όσο το δυνατόν υψηλότερες τιμές. Εμπορία, που δεν μπορεί να διαθέσει τα προϊόντα που έχουν παραχθεί δεν είναι αποδοτική εμπορία. Διότι, αν το προϊόν παραχθεί και δεν μπορεί να πωληθεί, καταλαβαίνουμε ότι ο γεωργός όχι μόνο δεν μπορεί να επιτύχει ένα εισόδημα, αλλά μπορεί να πάθει και ζημιά, η οποία ισούται με το κόστος παραγωγής του προϊόντος του. Και τέτοια παραδείγματα έχουμε δει αρκετές φορές. Επίσης, με την έννοια εμπορία εννοούμε την ικανοποιητική τιμή πωλήσεως των προϊόντων.

Λόγω της τεράστιας σημασίας που έχει μια αποδοτική εμπορία καταλαβαίνουμε και το σημαντικό ρόλο των γεωργικών προϊόντων. Αυτοί οι συνεταιρισμοί θα μπορέσουν να πετύχουν αυτούς τους βασικούς στόχους. Ακόμα αποβλέπουν στη μεγιστοποίηση των εισοδημάτων των παραγωγών μέσω της μεγιστοποίησης της πωλήσεως των προϊόντων που έχουν παράγει

και την τιμή πώλησης των προϊόντων. Βασικά οι γεωργικοί συνεταιρισμοί δρουν μέσω δύο διαφορετικών συστημάτων. Είτε αυξάνοντας τη διαπραγματευτική δύναμη των παραγωγών με το να πωλούν όλοι μαζί και όχι ένας –ένας, είτε πετυχαίνοντας αποδοτικότερη εμπορία, πράγμα που σημαίνει διακίνηση των προϊόντων από τον παραγωγό στον καταναλωτή με το χαμηλότερο δυνατό κόστος, προσφέροντας όμως παράλληλα και αρκετές υπηρεσίες. Θα πρέπει γι'αυτή τη προσφορά υπηρεσιών, να μπορέσουμε να ελαχιστοποιήσουμε το κόστος εμπορίας.

Με την αποδοτικότερη εμπορία μπορούν να προσφέρουν τα προϊόντα των γεωργών σε σχετικά υψηλότερες τιμές και στους καταναλωτές ταυτόχρονα να προσφέρουν προϊόντα σε σχετικά χαμηλότερες τιμές. Γιατί με την αποδοτικότερη εμπορία, δηλαδή την μείωση του κόστους εμπορίας, μειώνεται, το λεγόμενο «άνοιγμα ψαλίδας» τιμών μεταξύ παραγωγού και καταναλωτού

Έναν άλλο ρόλο που πρέπει να παίζει ο γεωργικός συνεταιρισμός και αυτό είναι βασικό χαρακτηριστικό, η μάλλον αυτό πρέπει να χαρακτηρίζει τους συνεταιρισμούς στη διάθεση των γεωργικών προϊόντων, είναι η προσφορά μη νοθευμένων γεωργικών προϊόντων.

Αυτά είναι όχι μόνο επικίνδυνα για την υγεία των καταναλωτών, αλλά είναι και παράγοντες που δρουν εναντίον της διαθέσεως των γεωργικών προϊόντων. Αυτός είναι ο άμεσος ρόλος των γεωργικών συνεταιρισμών στην εμπορία των γεωργικών προϊόντων. Ο έμμεσος ρόλος είναι η εξυγίανση της αγοράς, επειδή αποτρέπει την εκμετάλλευση τόσο των παραγωγών όσο και των καταναλωτών.

Παρ'όλα αυτά όμως ο τομέας της εμπορίας γεωργικών προϊόντων, έχει σημαντικές αδυναμίες και οι λόγοι είναι οι εξής:

- Η έλλειψη η ανεμπορική λειτουργία τοπικών και κεντρικών αγορών.

- Η παρεμβολή μεταξύ παραγωγού και τελικού καταναλωτού ατόμων, των οποίων οι «υπηρεσίες» επιβαρύνουν την τελική τιμή του καταναλωτή και επιδρούν αρνητικά στη τιμή του παραγωγού
- Δεν εφαρμόζεται η τυποποίηση στα περισσότερα προϊόντα και δεν παρέχεται στον καταναλωτή η δυνατότητα μεγαλύτερης και καλύτερης επιλογής και έκφρασης της προτίμησης του, βάση του διαχωρισμού των τιμών κατά είδος ποικιλία και ποιότητα.
- Η έλλειψη αποτελεσματικών φορέων εξαγωγής γεωργικών προϊόντων, ιδίως νωπών οπωροκηπευτικών.
- Η εφαρμογή συστημάτων αγορανομικού ελέγχου τιμών και εμπορικών περιθωρίων κατά τρόπο αντιστρατευμένο πολλές φορές προς τους στόχους παραγωγής, χωρίς, εξάλλου να επιτυγχάνεται η επιθυμητή προστασία του καταναλωτή.
- Η συνεταιριστική συνείδηση των αγροτών σε αυτόν τον τομέα δεν είναι ανεπτυγμένη.

Το πιο βασικό από όλα είναι η οριζόντια ολοκλήρωση ή συνεργασία των γεωργικών συνεταιρισμών η οποία σημαίνει με άλλα λόγια δημιουργία ενιαίων ή κεντρικών φορέων εμπορίας. Με αυτό επιτυγχάνεται η ελαχιστοποίηση του κόστους και η δυνατότητα πρόσληψης αξιόλογων στελεχών.

Το δεύτερο είναι η κάθετη ολοκλήρωση ή συνεργασία.

Εδώ πρέπει να γίνει μια διάκριση. Με τον όρο ολοκλήρωση εννοούμε ένα φορέα, ενώ με τον όρο συνεργασία εννοούμε πολλούς ανεξάρτητους φορείς που συνεργάζονται. Δεν μπορεί ένας συνεταιριστικός φορέας να μπει σε όλες τις δραστηριότητες εμπορίας όπου ορισμένες από αυτές είναι πολύ δύσκολες. πχ: το λιανεμπόριο είναι δύσκολο να λειτουργεί με χαμηλό κόστος.

Εάν λοιπόν υπάρχουν άλλοι συνεταιριστικοί φορείς που είναι καλά οργανωμένοι και μπορούν να δουλέψουν σωστά και μπορούν να

συνεργαστούνε με αυτούς τους φορείς, τότε δεν είναι απαραίτητο να μπουν σε αυτή τη δραστηριότητα.

Ο καταναλωτικός συνεταιρισμός «ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ» είναι τεράστια αναπτυγμένος και ανταγωνίζεται επάξια όλες τις άλλες ιδιωτικές επιχειρήσεις εμπορίας των αγροτικών προϊόντων. Οι διαφορές που υπήρχαν στις τιμές μεταξύ του καταναλωτή και των ιδιωτικών μονάδων έφταναν μέχρι και το 40 %.

Όταν αποφασίζουν από κοινού εμπορία θα πρέπει να περνούν τα προϊόντα από ένα φορέα. Όταν πάλι αποφασίζουν να κάνουν ένα εργοστάσιο πρέπει να πηγαίνουν τα προϊόντα τους στο συνεταιριστικό εργοστάσιο και να μην το αφήνουν να υποαπασχολείται οπότε δημιουργείται υψηλό κόστος μεταποίησης με αποτέλεσμα να μην μπορούν να διατεθούν τα προϊόντα, ανταγωνιστικά, είτε στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό. Ένα τρίτο πράγμα είναι η προσέλευση των ειδικευμένων στελεχών και ένα τέταρτο είναι η εκπαίδευση των γεωργών, ώστε να ξέρουν τι κάνουν.

Για να μπορέσει να οργανωθεί ένα αποτελεσματικό σύστημα εμπορίας της γεωργικής παραγωγής θα πρέπει:

1. Να δημιουργηθεί η απαραίτητη υποδομή για την διακίνηση, αποθήκευση και συντήρηση των προϊόντων.
2. Να οργανωθεί σύστημα έγκαιρης πληροφόρησης του αγροτικού πληθυσμού σχετικά με τις τιμές και τις προοπτικές διάθεσης των προϊόντων.
3. Να συγκροτηθούν φορείς κατά προϊόν ή ομάδα προϊόντων που θα είναι σε θέση να ερευνούν την εσωτερική και ιδιαίτερα την εξωτερική αγορά και να διευκολύνουν ή να πραγματοποιούν τη τοποθέτηση των προϊόντων σε αυτές.
4. Να καθιερωθούν σχήματα σύνδεσης της πρωτογενούς παραγωγής με την μεταποίηση και την εμπορία, ώστε να

περιοριστεί και να καλυφθεί σε μερικές περιπτώσεις η απόφαση που χωρίζει την παραγωγή από την κατανάλωση και που αποβαίνει σε βάρος παραγωγών και καταναλωτών. Παραπάνω αναφέραμε το ρόλο που παίζουν οι συνεταιρισμοί

5. Να επιβληθεί σταδιακά η τυποποίηση και διαφοροποίηση των προϊόντων με ποιοτικά κριτήρια, που συμβάλλει στην προστασία του καταναλωτή, στην αύξηση του εισοδήματος του αγρότη και στη βελτίωση της ποιότητας της πρωτογενούς παραγωγής.

ΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΠΡΩΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΓΡΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

Αυτό που θα επιχειρήσουμε εμείς, είναι να περιγράψουμε, μέσα σε μια δοσμένη αγροτική οικονομία και κοινωνία, τις κυριότερες αδυναμίες των αγροτικών συνεταιρισμών μας.

Α. ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΙΚΡΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΔΥΝΑΜΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Στις χρόνιες αδυναμίες και τα προβλήματα των αγροτικών συνεταιρισμών θα μπορούσαμε να εντάξουμε το μεγάλο αριθμό μικρών οικονομικά και αδύναμων συνεταιρισμών.

Σήμερα στη χώρα μας λειτουργούν 7.611, περίπου, πρωτοβάθμιοι γεωργικοί συνεταιρισμοί, με μέσο όρο 117 μελών. Στους γεωργικούς συνεταιρισμούς μετέχουν κυρίως μικροί και μεσαίοι παραγωγοί και ο κεφαλαιουχικός τους εξοπλισμός είναι ασήμαντος. Αξιόλογες εγκαταστάσεις και μηχανήματα διαθέτουν μόνο 1.000 από αυτούς.

Με τις συγχωνεύσεις που προβλέπει ο νόμος 1541/1985 δεν νομίζουμε ότι θα λυθεί αυτόματα το πρόβλημα της οικονομικής καθυστέρησης των συνεταιρισμών, εάν δεν υπάρξουν κυρίως τα απαραίτητα ποιοτικά στοιχεία των προσώπων που εμπλέκονται στο συνεταιρισμό (γνώσεις, εμπειρίες, συνεταιριστική συνείδηση, κ.λ.π) και που αποτελούν την κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη των συνεταιριστικών δραστηριοτήτων.

B. ΧΑΛΑΡΗ ΣΥΝΟΧΗ ΜΕΛΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Η χαλαρή συνοχή των μελών γύρω από τον συνεταιρισμό και η άτονη, γενικά, διάθεση τους για συνεργασία.

Αυτό οφείλεται κυρίως στην ανεπαρκή έως και ανύπαρκτη γνώση του θεσμού και στην απροθυμία τους να ασχοληθούν με κάτι που δίνει την εντύπωση ενός μηχανισμού καθιερωμένου από παλιά, τον οποίο δεν αξίζει τον κόπο να καταβάλλουν προσπάθειες για την καλύτερη λειτουργία του.

Οι περιπτώσεις αγροτών που γράφτηκαν μέλη σε συνεταιρισμό χωρίς να γνωρίζουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτή την συμμετοχή δεν είναι λίγες. Σε αυτό οφείλεται πολλές φορές και ο τρόπος λειτουργίας των συνεταιρισμών. Ας αναφέρουμε για παράδειγμα τον τρόπο διαχείρισης των εφοδίων (σπόροι, λιπάσματα, κ.λ.π), κατά τν οποία δεν υπάρχει καμία ιδιαίτερη μεταχείριση στα μέλη και στα μη μέλη που εξυπηρετούνται από τον συνεταιρισμό.

Όταν μάλιστα η Γενική Συνέλευση έχει αποφασίσει να μη γίνεται διανομή πλεονασμάτων αλλά παραμένουν αυτά στον συνεταιρισμό για την υλοποίηση κάποιων αναπτυξιακών προγραμμάτων, τότε η θέση των μη μελών γίνεται ακόμα πιο ευνοϊκή από των μελών.

Συνακόλουθο της ανεπαρκούς κατανόησης του συνεταιριστικού θεσμού και του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας των συνεταιρισμών είναι η αδυναμία των μελών τους να συζητήσουν κατά τις κοινές συναθροίσεις για την επίλυση διαφόρων προβλημάτων τους, σεβόμενοι τις δημοκρατικές διαδικασίες του διαλόγου.

Η ισχυρογνωμοσύνη και η άρνηση αποδοχής της άποψης των άλλων, οδηγεί σε χρόνιες διαφωνίες και στην αδυναμία λήψης αποφάσεων. Αν και η ύπαρξη

πολυφωνίας μέσα στο συνεταιρισμό είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα του θεσμού, οι παρατηρούμενες εδώ διαφωνίες είναι πέρα ως πέρα αντίθετες με τα διδάγματα των σκαπανέων του ROCHDALE που ακόμα και όταν είχαν διαφορές δεν οδηγήθηκαν ποτέ σε πόλωση ή σε οριστική ρήξη.

Αυτή η παρατηρούμενη εριστική στάση των μελών των συνεταιρισμών κατά τις δημοκρατικές διαδικασίες, που προβλέπονται στα καταστατικά τους, είναι αποτέλεσμα, της ανεπαρκούς κατανόησης του συνεταιριστικού θεσμού και οφείλεται κυρίως στην ελλιπή συνεταιριστική τους εκπαίδευση.

Γ. ΕΛΛΕΙΠΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ο τομέας της εκπαίδευσης στο συνεταιριστικό χώρο παρουσιάζει μια απαράδεκτη καθυστέρηση, που οφείλεται κυρίως στην αδυναμία των Συνεταιριστικών Οργανώσεων να κατανοήσουν την αποφασιστική του σημασία, για την ανάπτυξη του Συνεταιριστικού κινήματος.

Έγινε εδώ το λάθος, όπως και σε άλλες χώρες ή και σε άλλες περιπτώσεις, να καταβληθεί μεγαλύτερη προσπάθεια για τη δημιουργία αποθεματικών, που θα χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία αύξηση της οικονομικής απόδοσης και τη φθορά αναλώσιμων υλικών και μηχανημάτων, αλλά δεν προβλέφθηκε τίποτα ή σχεδόν τίποτα για την αντιμετώπιση της φθοράς του ανθρώπινου δυναμικού των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων.

Φυσικά υπάρχουν δυο όψεις του νομίσματος. Είναι κατά αρχήν η εκπαίδευση των αγροτών των ίδιων, η επιμόρφωσή τους αν θέλετε, για να είναι σε θέση να υπάρξουν και να λειτουργήσουν στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς, ανάγκες επιμόρφωσης που είναι ακόμα πιο σημαντικές για τους αιρετούς των διοικήσεων των συνεταιριστικών οργανώσεων κάθε βαθμίδα και είναι ο

ανάγκες εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των υπαλληλικών στελεχών των συνεταιριστικών οργανώσεων. Ας δούμε όμως λίγο πως έχουν τα πράγματα στη δεύτερη κατηγορία.

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία στο σύνολο των 7.611 πρωτοβάθμιων συνεταιριστικών οργανώσεων, που λειτουργούσαν την 31-12-1983 μόνο 936 από αυτές, ποσοστό, δηλαδή 12,3% είχαν προσωπικό πλήρους απασχόλησης. Το σύνολο του προσωπικού αυτού ήταν περίπου 2.000 υπάλληλοι από τους οποίους 510 ήταν μόνιμοι και 1490 έκτακτοι. Από τους 2.000 υπαλλήλους μόνο οι 155 ποσοστό 7,8% ήταν πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών. Η μη απασχόληση μόνιμου προσωπικού αποτελεί ένδειξη μικρού ή ανύπαρκτου αντικειμένου ή κύκλου εργασιών και για τον λόγο αυτό ο νόμος 1541/85 αποβλέπει στην συγχώνευση των πολλών μικρών πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών

Καλύτερη είναι σχετικά η εικόνα που παρουσιάζεται στις 132 Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών στο τέλος του 1983. Όλες οι ενώσεις είχαν προσωπικό πλήρους απασχολήσεως που ο αριθμός του έφθανε τα 5.279 άτομα.

Από αυτούς 2.852 ήταν μόνιμοι. Όμως και εδώ μόνο το 13,1% ήταν πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών. Βέβαια τα τελευταία χρόνια η αυξητική τάση είναι έντονη , αλλά οπωσδήποτε δεν έχει καταφέρει να αντιστρέψει την εικόνα.

Το κυριότερο όμως πρόβλημα εντοπίζεται στην εκπαίδευση που παρέχεται στα συνεταιριστικά στελέχη και στους αγρότες καθώς και στους αιρετούς.

Η εκπαίδευση ως γνωστό είναι πανάκριβη και το πρόβλημα δεν πρόκειται να λυθεί με το απλό γεγονός ότι τόσο ο νόμος 921/79 όσο και ο νόμος 1541/85 προβλέπουν την υποχρέωση των συνεταιριστικών οργανώσεων να παρέχουν εκπαίδευση στα στελέχη τους.

Αν στο κόστος της εκπαίδευσης προστεθεί και η αδιαφορία τόσο των υπαλληλικών στελεχών για επιμόρφωση, (ίσως να συνδέεται και με τον τρόπο που προωθούνται τα στελέχη στις γεωργικές συνεταιριστικές οργανώσεις) όσο και των αιρετών να στερηθούν των υπηρεσιών των στελεχών τους για μικρά χρονικά διαστήματα που απαιτούνται για την παρακολούθηση κάποιου σεμιναρίου, καταλαβαίνουμε το αδιέξοδο στο οποίο συχνά φθάνουμε.

Ο ρόλος και η ευθύνη του κινήματος αλλά και της πολιτείας για τις απαράδεκτες ελλείψεις στον τομέα της συνεταιριστικής εκπαίδευσης είναι σημαντικός. Θα πρέπει να σταματήσουμε επιτέλους να μετράμε το κόστος κάθε εκπαιδευτικής μας προσπάθειας και να ζητήσουμε να μας υπολογίσουν το κόστος της άγνοιας που στην κυριολεξία μαστίζει το συνεταιριστικό κίνημα.

Δ. ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΣΜΟΣ

Ο βαθμός παρέμβασης του κράτους στο συνεταιριστικό κίνημα, άλλοτε μικρότερος και άλλοτε μεγαλύτερος, στην ιστορική του πορεία είχε σαν αποτέλεσμα την στρεβλή εφαρμογή ορισμένων βασικών του αρχών, όπως της αυτοδιοίκησης, της αυτευθύνης και της αυτοεποπτείας.

Η άσκηση της κρατικής εποπτείας και καθοδήγησης των συνεταιρισμών περιόρισε σημαντικά την ατομική πρωτοβουλία και έβαλε φραγμούς στη συνεταιριστική σκέψη. Ακόμα και σήμερα μετά από 90 χρόνια ύπαρξης οι συνεταιρισμοί θεωρούνται, φαίνεται, ότι διανύουν την παιδική τους ηλικία και δεν μπορούν να χειραφετηθούν.

Από το 1929, έτος ίδρυσης της, η Α.Τ.Ε ασκεί, μόνη σχεδόν, την αγροτική πίστη αποκλείοντας από αυτή την δραστηριότητα τις γεωργικές συνεταιριστικές οργανώσεις. Το όραμα του ιδρυτή της, Αλέξανδρου

Παπαναστασίου να ανατεθεί γρήγορα η αγροτική πίστη στους φυσικούς της φορείς, τους συνεταιρισμούς δεν κατάφερε ακόμα να πραγματοποιηθεί παρά τους αγώνες που έχουν κάνει σ' αυτή την κατεύθυνση οι εκάστοτε ηγεσίες του συνεταιριστικού κινήματος.

Η δημιουργία στη συνέχεια πολλών υποκαταστημάτων αύξησε γενικά τα έξοδα της Α.Τ.Ε που υποχρεώθηκε να διευρύνει τον κύκλο εργασιών της και σε τομείς που ανήκουν στις γεωργικές συνεταιριστικές οργανώσεις. Έφθασε, δηλαδή, το κράτος όχι μόνο να εποπτεύει αλλά και να ανταγωνίζεται τους συνεταιρισμούς στην ανάληψη εργασιών, όπως : μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων, προμήθεια εφοδίων κ.λ.π.

Ε. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Η χορήγηση των αναγκαίων πιστώσεων μέσω της Α.Τ.Ε στις γεωργικές συνεταιριστικές οργανώσεις για την κάλυψη των αναγκών τους και των αναγκών των μελών τους έμοιαζε πάντοτε με λάστιχο που η πολιτεία το τέντωνε ανάλογα με την γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας και τα στενά τραπεζικά κριτήρια της τράπεζας της Ελλάδας.

Τα τελευταία χρόνια είχαμε μια άδικη μεταχείριση των συνεταιρισμών και των αγροτών από την πλευρά της πολιτείας γιατί, ενώ συναίνεσαν σε θυσίες για την εφαρμογή του σταθεροποιητικού προγράμματος, δηλαδή την μείωση του πληθωρισμού και του ελλείμματος του εμπορικού μας ισοζυγίου, υπέστησαν τις συνέπειες της δραστηκής περικοπής των πιστώσεων στον αγροτικό τομέα ακόμα και για καλλιεργητικά δάνεια.

Επρόκειτο για πρωτοφανές γεγονός, καθώς δεν νοείται εφαρμογή του οποιουδήποτε αναπτυξιακού αγροτικού προγράμματος χωρίς την εγγύηση από

μέρους της πολιτείας παροχής των απαραίτητων κεφαλαίων προς τους αγρότες προκειμένου να αγοράσουν έγκαιρα τα απαραίτητα για τις καλλιέργειες τους εφόδια, να καταβάλλουν την αξία των ενοικίων για τη γη που ενδεχόμενα νοικιάζουν και προς τις γεωργικές συνεταιριστικές οργανώσεις για την καταβολή του 100 % της αξίας των προϊόντων που συγκεντρώνουν και μεταποιούν, όπως και για τις επενδύσεις που έχουν προγραμματίσει να πραγματοποιήσουν ή ήδη πραγματοποιούν.

ΣΤ. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΓΙΩΝ ΧΡΕΩΝ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Κατά καιρούς άλλοτε με περισσότερη και άλλοτε με λιγότερη ένταση γίνεται λόγος στον τύπο για τα χρέη που συσσωρεύτηκαν στις γεωργικές συνεταιριστικές οργανώσεις και κινδυνεύουν να στραγγαλίσουν το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα. Ούτε η ύπαρξη των χρεών αμφισβητείται, ούτε οι αρνητικές τους επιπτώσεις στην εξελικτική πορεία των συνεταιρισμών.

Εκείνο όμως που αμφισβητείται έντονα και δικαιολογημένα, είναι η επιρρίψει ευθυνών στις γεωργικές συνεταιριστικές οργανώσεις, σχετικά με το ότι τα χρέη αυτά δημιουργήθηκαν από ατασθαλίες και κακοδιοίκηση αιρετών και υπαλληλικών στελεχών. Επειδή το πρόβλημα είναι και αυτό επίκαιρο, θα ανατρέξουμε λίγο στο παρελθόν προκειμένου να παρουσιάσουμε τα πράγματα στις πραγματικές τους διαστάσεις.

Με την ένταξη της χώρας μας στις ευρωπαϊκές κοινότητες και την υποδοχή από τη χώρα μας του κοινοτικού κεκτημένου, η πολιτεία δεν νομιμοποιείται πλέον να ασκεί παρεμβατική πολιτική και να συγκεντρώνει τα αγροτικά προϊόντα για λογαριασμό της, προστατεύοντας έτσι την αγροτική παραγωγή. Για το σκοπό αυτό 'επιστρατεύθηκε' το συνεταιριστικό κίνημα που ανέλαβε έναντι προμήθειας να ασκεί το ρόλο αυτό.

Πολλές φορές όμως οι παρεμβάσεις αυτές των συνεταιρισμών γίνονται εθελοντικά, απλώς και μόνο για να προστατευθεί η παραγωγή όχι μόνο των συνεταιρισμένων μελών αλλά και των άλλων αγροτών. Αυτό όμως έμελλε να στοιχίσει ακριβά στο κίνημα, γιατί όσες φορές υπήρξαν κέρδη από αυτή την δραστηριότητα μοιράζονταν στους δικαιούχους παραγωγούς, ενώ όταν υπήρχαν ζημίες τις επωμίζονταν εξ' ολοκλήρου οι συνεταιριστικές οργανώσεις.

Μια άλλη αιτία που οδήγησε στη δημιουργία χρεών είναι η άνθηση του παρεμπορίου και της παραοικονομίας. Η φοροδιαφυγή, οι υπερτιμολογήσεις και οι υποτιμολογήσεις, η παραπλανητική διαφήμιση, οι απολύσεις εργαζομένων, οι υψηλές τιμές των προσφερομένων προϊόντων όταν υπήρχε μονοπωλιακή θέση στην αγορά, οι άνισοι κανόνες ανταγωνισμού είναι μερικά από τα αίτια που οδήγησαν στα μεγάλα ανοίγματα των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων, που είναι υποχρεωμένες να σέβονται τους νόμους και τους κανόνες της αγοράς. Στο ίδιο διάστημα μεσολάβησε και η αύξηση των επιτοκίων σε μια μάλιστα στιγμή που οι περισσότερες συνεταιριστικές οργανώσεις ετοίμαζαν αναπτυξιακά σχέδια.

Έτσι, ενώ τα χρέη των συνεταιρισμών προέρχονται από μια αναγκαία και συγκεκριμένη παρεμβατική πολιτική που θα έπρεπε να αναγνωρίζεται σαν κοινωνική προσφορά τόσο στον αγροτικό κόσμο όσο και έμμεσα στο κοινωνικό σύνολο, χαρακτηρίζονται σαν οικονομικά σκάνδαλα, δημιουργώντας λανθασμένες εντυπώσεις και τροφοδοτώντας κακόβουλα σχόλια. Αίτημα του κινήματος όπως εκφράστηκε από την γενική συνέλευση της ΠΑΣΕΓΕΣ, ήταν, 'η ρύθμιση του αρχικού κεφαλαίου με χάρισμα των τόκων σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού. Η εξόφληση να γίνει σε 15 χρόνια με πενταετή περίοδο χάριτος. Οι τόκοι των 15 χρόνων επίσης σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού. Έτσι οι συνεταιρισμοί πληρώνουν το κεφάλαιο που χρεώθηκαν και το κράτος τους τόκους.'

Z. ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΠΕΔΙΟ ΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗΣ

Δεν υπάρχει πολιτικό κόμμα στην Ελλάδα που όταν αναφέρεται στο συνεταιριστικό κίνημα να μην υπογραμμίζει μεταξύ άλλων, την ανάγκη να διαφυλαχθεί, ανεξάρτητο, ακομμάτιστο, ακηδεμόνευτο και δεν υπάρχει ευκαιρία που να παρουσιάστηκε σε πολιτικό κόμμα να επηρεάσει προς το συμφέρον του τις εξελίξεις στους συνεταιρισμούς και να την αφήσει να πάει χαμένη. Δεν είμαστε της άποψης ότι τα πολιτικά κόμματα δεν πρέπει να έχουν τις θέσεις τους για το συνεταιριστικό κίνημα, ούτε ότι πρέπει να αδιαφορούν για την τύχη του θεσμού.

Αντίθετα μάλιστα και τις απόψεις τους, πρέπει να εκφράζουν και ελεύθερα να παλεύουν για την ανάπτυξη ιδεών γύρω από το συνεταιριστικό κίνημα.

Δεν συναντάται πουθενά, όμως η σκοπιμότητα να εκπροσωπούνται στον συνεταιρισμό οι διάφορες «τάσεις».

Σε όποιους συνεταιρισμούς εμφανίστηκαν οι τάσεις, εκεί εμφανίστηκαν και τα πρώτα ρήγματα διάσπασης της συνοχής των μελών.

ΠΙΣΤΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Φαίνεται πως έγινε αντιληπτό ότι η διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης, όσο και αν εκφράζεται με υλικά μεγέθη, χρειάζεται συνειδητή επέμβαση του ανθρώπου που θα επιταχύνει και θα αναπτύξει όλο ρυθμό της παραγωγικής λειτουργίας. Αυτό σημαίνει ανάπτυξη της επαγγελματικής ικανότητας του λαού και μόρφωση στελεχών κάθε ειδικότητας, δηλαδή δημιουργία εκπαιδευτικής υποδομής, που αποτελεί στη σημερινή φάση, την επιτακτικότερη από τις επενδύσεις οικονομικής ανάπτυξης.

Αν όμως, στην αναγνώριση της απλής αυτής αλήθειας συντελέστηκε τελευταία σημαντική πρόοδος στη χώρα μας, είναι λυπηρό πως γύρω από τον όλο προβληματισμό της οικονομικής ανάπτυξης εξακολουθούν ακόμα να υποστηρίζονται απόψεις που είναι και στην ουσία τους εσφαλμένες και θεωρητικά σαθρές. Μια τέτοια πρώτη άποψη υποστηρίζει πως η χώρα πρέπει να ρίξει όλο το βάρος της, από την πρώτη στιγμή στην εκβιομηχάνιση, γιατί τα περιθώρια της γεωργικής ανάπτυξης είναι δήθεν ελάχιστα. Αλλά οι υποστηρικτές αυτής της άποψης, ξεχνούν πως έχει επιβεβαιωθεί ιστορικά ότι η εκβιομηχάνιση έχει ανάγκη να στηριχθεί σε ένα ισχυρό γεωργικό υπόβαθρο, που θα προσφέρει την απαραίτητη κύρια αγορά κατανάλωσης των βιομηχανικών προϊόντων, το απόθεμα συσσώρευσης για τον σχηματισμό των επενδύσεων, τις πρώτες ύλες για την λειτουργία της βιομηχανίας σε ολοένα μεγαλύτερη ποσότητα, και τέλος τα εξαγωγικά πλεονάσματα τεχνικού εξοπλισμού και ξένων πρώτων υλών.

Η Δυτικό - Ευρωπαϊκή εκβιομηχάνιση στηρίχθηκε στο γεωργικό υπόβαθρο όλης της υποανάπτυκτης οικουμένης της τότε εποχής και ειδικότερα στον αποικισμό, και οι Η.Π.Α καθώς και η σοβιετική ένωση στις τεράστιες δυνατότητες της ενδοχώρας τους.

Η Ελληνική βιομηχανία, που θέλουμε να δημιουργήσουμε, δεν θα είναι ασφαλώς σε θέση, για πολύ καιρό, να ενεργεί αξιόλογες εξαγωγές, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις. Στο σύνολο της σχεδόν θα εξαρτηθεί από τον βαθμό απορροφητικότητας της εσωτερικής αγοράς. Αντίθετα μεγάλο μέρος της γεωργικής παραγωγής μας αποτελείται από βασικά εξαγωγίμα προϊόντα, και η διεύρυνση της παραγωγής τους σαν συνέπεια της αγροτικής ανάπτυξης, δίνει στην γεωργία, στην πρώτη φάση δυνατότητες συμβολής στην ανάπτυξη των εθνικών πόρων, πολύ μεγαλύτερες από την βιομηχανία και αναφαίρετο δικαίωμα προβαδίσματος στην κατανομή των επενδύσεων και μεγαλύτερης σχετικά προσοχής απ' αυτήν.

Είναι λοιπόν σαφές πως, για να εξασφαλισθεί ακριβώς στο ακέραιο η δημιουργία ευνοϊκών προϋποθέσεων για την τόσο απαραίτητη εκβιομηχάνιση της χώρας, χρειάζεται να προηγηθεί η πληρέστερη δυνατή αξιοποίηση της γεωργίας, που μόνο αυτή μπορεί να προσφέρει το απαραίτητο υπόβαθρο για την όλη διαδικασία της ανάπτυξης.

Ας έρθουμε τώρα σε μια δεύτερη εξίσου σφαλερή άποψη. Πρόκειται για την άποψη πως μόνο η ανεξέλεγκτη κεφαλαιοκρατική οργάνωση της οικονομίας αποτελεί τον ιδεώδη τύπο για την οικονομική ανάπτυξη του τόπου μας. Αλλά ο τύπος αυτός της οικονομίας γεννήθηκε και κυριάρχησε στη δύση, σε μια περίοδο που ολόκληρος ο λοιπός κόσμος, υποανάπτυκτος και εξαποικισμένος, τροφοδοτούσε τον αναπτυσσόμενο Δυτικό καπιταλισμό, ο οποίος πάλι στην περίοδο της ακμής του επέτρεψε να λειτουργήσει, κατά γόνιμο τρόπο η ελεύθερη εμπορευματική εθνική και διεθνής αγορά.

Οι συνθήκες όμως αυτές ούτε γεωγραφικά ούτε ιστορικά μπορούν να επαναληφθούν. Σήμερα εμείς οφείλουμε να καταβάλλουμε προσπάθειες, για να ελαττώσουμε την απόσταση που μας χωρίζει από τις βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες, που κυριαρχούν στη διεθνή αγορά, με μόνο βασικό στήριγμα τους πόρους και της δυνατότητες της εθνικής οικονομίας. Η

προσπάθεια αυτή μπορεί να αποδώσει μόνο, αν η οικονομική ανάπτυξη προγραμματισθεί και καθοδηγηθεί από το κράτος και στηριχθεί σε καθοριστικά πλαίσια, στις συλλογικές μορφές της οικονομίας, δημόσιες, συνεταιριστικές, δημοτικές που θα αποτελούν μόνιμα το απαραίτητο στοιχείο ισορροπίας με τον ιδιωτικό κερδοσκοπικό τομέα. Ο νέος αυτός τύπος της προγραμματισμένης ανάπτυξης, που παίρνει καθημερινά τη θέση της ανεξέλεγκτης κεφαλαιοκρατικής οργάνωσης και οικονομίας, μπορεί να λύσει τα προβλήματα της Ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας το πρώτιστο από τα οποία είναι η διαρροή, από τον παρασιτισμό των αστικών κέντρων, τεράστιου ποσοστού, πάνω ίσως από το 40 % του αγροτικού εισοδήματος.

Η υψηλή δασμολογική προστασία της εγχώριας βιομηχανίας, που κύριος πελάτης είναι ο αγροτικός πληθυσμός, τα υπερβολικά κέρδη του εμπορικού μηχανισμού, που διοχετεύει τα αγροτικά προϊόντα στην εσωτερική και εξωτερική αγορά, τα ανεξέλεγκτα ιδιωτικά μονοπώλια στα λιπάσματα, καύσιμα, μεταφορές, αποτελούν τους κυριότερους τρόπους με τους οποίους γίνεται η τεράστια αυτή φαλκίδευση του αγροτικού εισοδήματος και η διοχέτευση του στα αστικά κέντρα, όπου αναλίσκονται στον αντιπαραγωγικό πυρετό της πολυτελούς ζωής και της σπατάλης.

Με αυτόν τον τρόπο τορπιλίζεται η δημιουργία γεωργικού περισσεύματος για νέες επενδύσεις που αποτελεί το καίριο πρόβλημα της ανάπτυξης. Αλλά όσο η αστική οικονομία εξαντλεί έτσι την ύπαιθρο τόσο στερείται από το φυσιολογικό της υπόβαθρο, πάνω στο οποίο μπορεί να στηρίξει τη βιομηχανική και γενικά την παραγωγική της ανάπτυξη. Είναι φανερό πως δεν μπορεί να γίνει καμία σοβαρή συζήτηση, για οικονομική ανάπτυξη του τόπου μας αν δεν ανατραπεί ο φαύλος αυτός κύκλος των αντιπαραγωγικών σχέσεων πόλεως και υπαίθρου, για να προχωρήσουμε προς μιας υψηλής απόδοσης στη γεωργία, που μόνη αυτή μπορεί να στηρίξει πραγματική εκβιομηχάνιση.

Πρότυπο τέτοιας οικονομικής διάρθρωσης μπορούν να δώσουν οι οικονομίες της Δανίας και της Ολλανδίας.

ΠΗΓΗ: Ν. Κολύμβας « ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΑ » Ελληνικά και Διεθνή
ΑΘΗΝΑ 1988, σελ. 146.

Αξίζει να τονισθεί ότι σε όλες αυτές τις χώρες, όπως και σε όλες τις προοδευμένες αστικές οικονομίες της δύσης, ο συνεταιριστικός τομέας της γεωργίας, αναπτυγμένος στο ακέραιο αποτελεί ένα βασικό άξονα περιστροφής της όλης οικονομικής ανάπτυξης. Και στην Ελλάδα, αν η επεξεργασία, εμπορία και διακίνηση των αγροτικών προϊόντων θέλουμε να παύση να είναι αντικείμενο της σημερινής αχαλίνωτης κερδοσκοπίας και να αποτελέσει θεμελιώδη φορέα ανάπτυξης της οικονομίας του λαού μας, πρέπει να προσβλέπει σε όσο το δυνατό μεγαλύτερη έκταση το συνεταιριστικό τύπο εκμετάλλευσης.

Η Ελληνική γεωργική συνεταιριστική κίνηση έχει τώρα πίσω της ζωή πολλών χρόνων, κατά των οποίων ο θεσμός έχει όχι μόνο εγκλιματισθεί αλλά απέδωσε χειροπιαστές επιτυχίες. Αγκάλιασε όλους τους τομείς της αγροτικής οικονομίας και απλώθηκε σε ολόκληρη τη χώρα, με πρατήρια, αποθήκες, εργοστάσια, εισαγωγικές και εξαγωγικές επιχειρήσεις με αξιόλογη παραγωγική, και βιομηχανική επίδοση, που ενώ υστερεί παραγωγικά σε τίποτα από τον αντίστοιχο ιδιωτικό τομέα, αντίθετα υπερτερεί συντριπτικά από αυτόν, από την άποψη της κοινωνικής ωφελιμότητας. Η σημερινή νέα εξόρμηση, για οικονομική ανάπτυξη, δημιουργεί για την συνεταιριστική κίνηση νέα καθήκοντα που πρέπει να επιτελέσει με ικανότητα. Στηριγμένη στην αποδεδειγμένη παραγωγική υπεροχή της συνεταιριστικής εκμετάλλευσης απέναντι στην ατομική, πρέπει να αναδείξει το ταχύτερο όλες τις απαραίτητες μονάδες εκσυγχρονισμένου τύπου που θα πλαισιώσουν ολοκληρωτικά τη γεωργική βιομηχανία, το εσωτερικό και εξωτερικό εμπόριο και τη διακίνηση των αγροτικών προϊόντων.

Το κράτος οφείλει να βοηθήσει την προσπάθεια αυτή της συνεταιριστικής κίνησης δίνοντας σε αυτή την προτίμηση που δικαιολογούν τα παραγωγικά και κοινωνικά κριτήρια της λειτουργίας της, κατά την κατανομή των επενδύσεων

από δημόσιες πηγές. Αποτελεί αίτημα της σύγχρονης εποχής, η υπεύθυνη συμμετοχή του λαού στη διαχείριση της οικονομίας και ο συνεταιρικός τύπος παρέχει ιδεώδη πλεονεκτήματα για να εξασφαλισθεί αποδοτικά η συμμετοχή σε αυτή.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως όσο αυξάνει το μέσο αγροτικό εισόδημα, με την παραγωγική αναδιάρθρωση της υπαίθρου και την απαλλαγή της από τον αστικό παρασιτισμό, θα δημιουργούνται μεγαλύτερα περιθώρια για την εσωτερική χρηματοδότηση της συνεταιριστικής κίνησης. Από την άλλη μεριά και η ολοένα μεγαλύτερη ανάπτυξη της γεωργικής συνεταιριστικής κίνησης και η επέκτασή της στη βιομηχανία και εμπορία, θα έχει σαν συνέπεια την ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος και της αγροτικής οικονομίας.

Σε τελική εκτίμηση μπορούμε να πούμε πως οι αντικειμενικές συνθήκες προσφέρουν, και θα προσφέρουν συνεχώς, στην συνεταιριστική κίνηση ευκαιρίες για την ανάπτυξη της δραστηριότητάς της σε άγνωστη μέχρι σήμερα κλίμακα. Αν θα μπορέσει να επωφεληθεί η όχι από αυτές, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την σωστή η όχι αντιμετώπιση του προβλήματος, της δημιουργίας σε επαρκή αριθμό καλά καταρτισμένων και ειδικευμένων στελεχών, και ικανών να προωθήσουν την συνεταιριστική δράση σε πολυσύνθετες εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις, σε συνθήκες μάλιστα διεθνούς συναγωνισμού αλλά ακόμη και λαού μνημένου όσο περισσότερο μπορεί στην συνεταιριστική ιδεολογία. Θα λέγαμε καταλήγοντας ότι για να προχωρήσουν οι συνεταιρισμοί και να επιζήσουν μετά το 1992 θα πρέπει να πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις που αναφέρουμε επιγραμματικά :

- Να αποτελεί ο Συνεταιρισμός όργανο συνειδητής συνεργασίας και συναντίληψης των μελών του και όχι χώρο διαπάλης των τάσεων.
- Να αναγνωρισθούν και να λειτουργήσουν οι Συνεταιρισμοί σαν οικονομικές μονάδες, διατηρώντας βέβαια παράλληλα την κοινωνική

τους διάσταση που ωστόσο θα διασφαλίζεται όσο σημαντικότερη είναι η οικονομική τους βάση.

- Να επιτευχθεί η συνεργασία και κοινή προσπάθεια των ελληνικών Συνεταιριστικών οργανώσεων, προκειμένου να εξασφαλίζονται τα πλεονεκτήματα του μεγάλου μεγέθους.
- Να διασφαλιστεί η εξασφάλιση και ανάδειξη ικανών στελεχών και η επιμόρφωση τόσο των αιρετών όσο και των υπαλληλικών στελεχών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ Α. ΠΕΠΕΛΑΣΗΣ « ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (άρθρα και διαλέξεις), ΑΘΗΝΑ 1976.

- 2) ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΚΛΗΜΗΣ « Τι είναι και τι δεν είναι ο ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΣ-ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ », ΑΘΗΝΑ 1982.

- 3) ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Δ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ « Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ », ΑΘΗΝΑ 1989.

- 4) ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΜΜ. ΜΥΡΤΑΚΗΣ « Ο ΝΟΜΟΣ 1541/1985 ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ », ΑΘΗΝΑ 1987.

- 5) ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν.ΣΥΚΙΑΝΑΚΗΣ « Γεωργική συνεταιριστική πολιτική και γεωργική ανάπτυξη », ΑΘΗΝΑ 1975.

- 6) ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ «ΕΤΑΓΡΟ» : θεσμικά και οργανωτικά προβλήματα των γεωργικών συνεταιρισμών , συζήτηση που οργάνωσε η ΕΤΑΓΡΟ στις 19-2-1982, ΑΘΗΝΑ 1982.

- 7) ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΖΑΧΑΡΗΣ « ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ », ΑΘΗΝΑ 1987.

- 8) ΘΕΟΔΩΡΟΣ Α. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ « ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ », ΑΘΗΝΑ 1984.

- 9) ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΟΥΣΤΑΠΑΣΙΔΗΣ « Η συμβολή των συνεταιριστικών οργανώσεων στη διακίνηση των αγροτικών προϊόντων στην Ελλάδα « Τεύχος 13^ο Συνεταιριστική Πορεία .

10)ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΛΥΜΒΑΣ « ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΑ » (Ελληνικά και Διεθνή), ΑΘΗΝΑ 1988.

11)ΠΑΡΜΕΝΙΩΝ ΑΒΔΕΛΙΔΗΣ « ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ », Δεύτερη Έκδοση , ΑΘΗΝΑ 1989.

12) ΠΑΣΕΓΕΣ « Σύγχρονα προβλήματα της ελληνικής γεωργίας και των συνεταιρισμών », ΑΘΗΝΑ 1989.

13) ΠΑΣΕΓΕΣ « ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΤΗΣ Α.Τ.Ε. ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1988 », ΑΘΗΝΑ 1989.

14)ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΑΝΙΔΗΣ « Ο ρόλος των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων στην περιφερειακή ανάπτυξη » ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1981.

15)ΧΡΗΣΤΟΣ Θ.ΚΑΜΕΝΙΔΗΣ « Η συμβολή των συνεταιρισμών στην αγροτική ανάπτυξη » ,

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΕΛΙΔΕΣ

Ιστορική εξέλιξη του γεωργικού συνεργατισμού----- 1

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

1. Η γεωργία στην Ελληνική οικονομία - ----- 5

2. Φάσεις γεωργικής ανάπτυξης ----- 7

3. Διαπιστώσεις και προβλήματα
της Ελληνικής γεωργίας -----17

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

A. Έννοια και ορισμός του συνεταιρισμού -----45

B. Αρχές λειτουργίας των συνεταιρισμών -----48

Γ. Δραστηριότητες αγροτικών συν/κών οργανώσεων -----50

Δ. Γνωστότερες συνεταιριστικές οργανώσεις -----53

E. Η συνεταιριστική κίνηση σε όλο τον κόσμο -----56

Ο ρόλος των αγροτικών συν/κών οργ/σεων στις

Διάφορες φάσεις γεωργικής ανάπτυξης -----60

Η συμβολή των συνεταιρισμών στη βελτίωση

του εισοδήματος των γεωργών -----66

Οι συνεταιρισμοί στην εμπορία των γεωργικών προϊόντων -----79

Τα σύγχρονα προβλήματα των αγροτικών

συνεταιρισμών στη χώρα μας -----84

Πίστη για τις δυνατότητες του συνεταιρισμού

στην οικονομική ανάπτυξη -----	93
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ -----	100
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ-----	102